

Pilotprojekt: Life Science City Aalborg – et levende innovationsmiljø?

Tine W. Kyndi & Carsten Jahn Hansen
Med bidrag fra Simone Bundgaard Jønsson

Forskningsgruppen Planning for Urban Sustainability (PLUS)
Institut for Bæredygtighed og Planlægning
Aalborg Universitet

AALBORG
UNIVERSITET

Kolofon

Titel: Pilotprojekt: Life Science City Aalborg – et levende innovationsmiljø?
December 2025

Forfattere: Tine W. Kyndi, Videnskabelig assistent & Carsten Jahn Hansen, Lektor i planlægning
med bidrag fra Simone Bundgaard Jønsson

Forskningsgruppen Planning for Urban Sustainability (PLUS)
Aalborg Universitet

Finansiering: Region Nordjylland

Layout: Tine W. Kyndi
Kristian Norup

Fotos: Fotokreditering fremgår ved hvert foto.

Indhold

Forord	Side 4
Indledning	Side 5
Fremgangsmåde og metoder	Side 7
Hvad siger den eksisterende forskning	Side 8
Opsamling: Fra sted som ramme til sted som innovationskraft	Side 19
Hvad karakteriserer succesfulde innovationsmiljøer?	Side 20
Hvad kan vi lære fra andre steder?	Side 22
Campus Odense	Side 23
Skejby – Aarhus	Side 27
Favrholm, Hillerød – Ny bydel med supersygehus	Side 31
Innovation District Copenhagen	Side 35
Lund Innovation District, Sverige	Side 39
Opsamling på cases: overordnede læringer på tværs	Side 43
Hvad fortæller den lokale kontekst os?	Side 46
Baggrund og rammer for udviklingen i området	Side 47
Aktørernes perspektiver	Side 52
Aktørernes konkrete forslag	Side 61
Opsummering for aktørperspektiverne	Side 63
Tværgående opsamling – hvad har vi lært?	Side 65
Samlede anbefalinger	Side 67
Referencer	Side 69

Foto: Aalborg Universitetshospital. Region Nordjylland.

Forord

Det sydøstlige Aalborg har i flere årtier været et billede på, hvor Aalborg og Nordjylland bevæger sig henad – især i forhold til erhvervsudvikling, forskning og uddannelse. Samtidig indeholder området væsentlige infrastrukturer og er genstand for udbygning af forskellige former for beboelse og fritidsaktiviteter. Det er et sammensat område i hastig forandring, og det har i flere omgange medført strategiske diskussioner af, hvilken rolle det sydøstlige Aalborg spiller og kan få udadtil i Storaalborg og regionen, såvel som indadtil som bydel. Området er italesat som en afgørende del af Aalborgs ”vækstakse”, og området har også været en del af diskussioner om, hvorvidt byudviklingen mod øst skulle styres af en ”City in-between” eller ”Landscape in-between” tankegang. Dertil kan lægges forestillinger om ”universitetsbyen” og senest også ”hospitalsbyen”, som bud på at påvirke og etablere nye byudviklingsforståelser i det sydøstlige Aalborg.

De senere års tiltagende fokus på sundheds- og velfærdsteknologi har bragt ”Life Science” i spil som et nyt perspektiv i det sydøstlige Aalborg, der potentielt kan samle flere lokale aktører og interesser omkring områdets udvikling. Det har bl.a. ført til initiativet Life Science City Aalborg (LSCA), et partnerskab mellem Region Nordjylland, Aalborg Kommune, Aalborg Universitet og Professionshøjskolen UCN med fokus på at styrke erhvervs- og vidensudvikling, tiltrække investeringer og skabe rammer for test, afprøvning og skalering af nye sundheds- og velfærdsløsninger. Det nye hospital, AAU, UCN og en række virksomheder på medico- og life science-området udgør allerede i dag en stærk koncentration af sundhedsydelse, viden, forskning og uddannelse. Med etableringen af LSCA er visionen at videreudvikle dette udgangspunkt til et sammenhængende og levende innovationsmiljø, hvor fysiske rammer, samarbejdsformer og erhvervsudvikling tænkes tæt sammen.

I denne forskningsrapport ser vi nærmere på, hvordan levende innovationsmiljøer kan forstås, organiseres og udvikles i en bymæssig kontekst, og med særlig fokus på områder hvor hospitaler udgør en central del af det innovative økosystem. Rapporten markerer afslutningen af et forskningsprojekt ved Institut for Bæredygtighed og Planlægning på Aalborg Universitet, finansieret af Region Nordjylland. Formålet med forskningsprojektet har været at udvikle forskningsbaserede anbefalinger til, hvordan der kan skabes de rette rammer og vilkår for et levende og inkluderende innovationsmiljø med udgangspunkt i det sydøstlige Aalborg og med international rækkevidde.

Målgruppen for rapporten er alle med interesse og engagement i udviklingen i det sydøstlige Aalborg, herunder partnerskabet bag Life Science City Aalborg, områdets virksomheder, samt øvrige aktører og borgere i området.

Vi retter en stor tak til Region Nordjylland for at støtte projektet og til Morten Lemvig og Gorm Simonsen for et godt og engageret samarbejde. En særlig tak går til de 19 interviewpersoner, som stillede deres tid til rådighed og gav et unikt indblik i udfordringer, muligheder og forventninger vedrørende stedsudvikling og innovation i det sydøstlige Aalborg. Endelig rettes en tak til kontaktpersoner og adskillige givtige samtaler ifm. de anvendte cases.

Tine W. Kyndi & Carsten Jahn Hansen
Aalborg, december 2025

Indledning

Life science udgør i dag et centralt vækst- og innovationsområde i Danmark. Sektoren spænder bredt – fra sundheds- og velfærdsteknologi til biotek, pharma, medicoteknik og digitale sundhedsløsninger – og er kendetegnet ved høj vidensintensitet, stærke forskningsmiljøer og tætte koblinger mellem offentlige institutioner, virksomheder og uddannelser. I en dansk kontekst har life science udviklet sig til et strategisk fokusområde, hvor både nationale, regionale og lokale aktører arbejder målrettet med at styrke innovation, international konkurrenceevne og samfundsmæssig værdi, ikke mindst i relation til sundhedsvæsenets udfordringer, udvikling og omstilling.

Samtidig peger både forskning og praksis på, at innovation i høj grad er stedbunden. Det betyder, at fysiske omgivelser, bymiljøer, institutionel nærhed, lokale relationer og hverdagsliv spiller en aktiv rolle for videndeling, samarbejde og udvikling. I den sammenhæng har begreber som innovationsdistrikter, vidensmiljøer og levende innovationsmiljøer vundet frem som strategiske greb i by- og erhvervsudviklingen – både inter-

nationalt og i Danmark. Her forstås innovation ikke udelukkende som noget, der foregår inden for organisationer og virksomheder, men som et fænomen der opstår i mødet mellem mennesker, funktioner og steder.

Denne rapport er resultatet af en forskningsbaseret undersøgelse af sådanne sammenhænge og relationer mellem innovationsaspekter og stedsspecifikke forhold. Undersøgelsen fokuserer på det sydøstlige Aalborg, særligt området indeholdende det nye universitetshospital, der tages i brug fra 2026, Aalborg Universitet, University College Nordjylland og en lang række virksomheder.

Gennem fokus på et specifikt område er det muligt at illustrere, hvordan generelle udviklingsfaktorer spiller sammen med konkrete lokale forhold. Områdefrænsningen af området, der undersøges, er bevidst valgt som mere ”flydende”, dvs. at der er fokus på det sydøstlige Aalborg, men at der også er opmærksomhed på, at områdets udviklingsrelationer og faktiske interaktioner rækker meget længere ud.

Foto: Life Science City Aalborg og det sydøstlige Aalborg, Region Nordjylland

Det primære undersøgelsesspørgsmål er:

Hvordan kan der skabes gode rammer og vilkår for et levende og inkluderende innovationsmiljø med international rækkevidde i det sydøstlige Aalborg?

Herunder ses nærmere på, hvordan fysiske rammer og forhold samt organisatoriske, samarbejds- og strategiske aspekter spiller ind på stimulering af sådan et miljø? Hvilke konkrete udfordringer, muligheder og merværdier kan i den sammenhæng identificeres i og omkring området?

Rapporten består hovedsageligt af tre dele:

Hvad siger eksisterende forskning?

Et litteraturstudie af international og dansk forskning om stedets betydning for innovation, innovationsdistrikter, vidensmiljøer og levende bymiljøer.

Hvordan gør man andre steder?

Eksempler fra både ind- og udland, herunder innovationsdistrikter og hospitalsnære områder, der arbejder strategisk med samspillet mellem sundhed, byudvikling og innovation.

Hvad fortæller den lokale kontekst os?

En analyse af det sydøstlige Aalborgs særlige forudsætninger, udfordringer og potentialer.

Dette fører frem til en tværgående opsamling og syntese efterfulgt af en række konkrete anbefalinger til brug for det videre arbejde med områdets udvikling.

Fremgangsmåde og metoder

Forskningsprojektet er primært designet som en ”eksplorativ undersøgelse”. Det betyder, at der ikke på forhånd er fastlagt en nøje forståelse af rigtigt og forkert i udviklingstænkning og i en detaljeret analytiske ramme for undersøgelsen – ud over en generel konstatering af, at der påviseligt eksisterer sammenhænge mellem innovation og steds karakteristika. I stedet har undersøgelsen haft fokus på at ”gå på jagt” efter at afdække betydningsfulde forhold og faktorer i både generelle og konkrete, lokale sammenhænge. Det kommer til udtryk i nedenstående primært kvalitative undersøgelsestilgange suppleret af kvantitative data, der kombinerer forskellige datakilder og metoder.

Analytisk er der arbejdet med en triangulering mellem hidtidige forskningsbaserede undersøgelser, praksis eksempler og undersøgelse af den lokale kontekst for at opnå en nuanceret og anvendelsesorienteret forståelse af levende innovationsmiljøer i primært en hospitalsnær sammenhæng.

Litteraturstudie

Der er dels gennemført et litteraturstudie af nyere forskning inden for stedbunden innovation, innovationsdistrikter, vidensmiljøer, byudvikling og innovationsøkosystemer. Litteraturen omfatter forskningsbaserede artikler og rapporter samt policy-orienterede publikationer. Herigennem identificeres centrale begreber, perspektiver, modeller og kritikpunkter, som er relevante for at forstå innovationens stedlige dimension og de særlige vilkår, der knytter sig til innovationsdistrikter.

Case- og eksempelstudier

Dertil er studeret en række eksempler på innovationsdistrikter og hospitalsområder i både Danmark

og udlandet. Eksemplerne er ikke udvalgt som *best practice*, men som *læringseksempler*, der på forskellig vis, og med blik for både positive og negative aspekter, illustrerer strategiske valg, organisering, fysiske greb og udfordringer i udviklingen af levende innovationsmiljøer. Der har været særligt fokus på miljøer, hvor hospitaler indgår som en aktiv del af innovationsøkosystemet. Denne del bygger på dokumentstudier, site besøg og samtaler med centrale aktører.

Lokal kontekst og aktørinterviews

Endelig er der gennemført en undersøgelse af den konkrete kontekst i det sydøstlige Aalborg. Dette omfatter dokumentstudier af strategier, planer og baggrundsmateriale samt hhv. semi-strukturerede og eksplorative interviews med centrale aktører i området og i ”Life Science City Aalborg”-partnerskabet. Herved er afdækket lokale perspektiver på områdets styrker, udfordringer og udviklingsmuligheder samt de institutionelle, organisatoriske og fysiske vilkår, der præger området.

Syntese på tværs – produktion af anbefalinger

På tværs af de tre hoveddele i undersøgelsen er der arbejdet iterativt og triangulerende mhp. at sammensætte en syntese og nå frem til en række anbefalinger. Hensigten har været at lade både teori, empiri og kontekst være med til at filtrere hvilke begreber og erfaringer, der kan hævdes at være mest relevante. Fremgangsmåden kan således karakteriseres som kontekstsensitiv og stedbunden, hvor viden ikke blot overføres eller kopieres, men konkret skabes, oversættes og tilpasses situationen og de lokale forhold.

Foto: Street art i Innovation District Copenhagen, eget foto

Hvad siger den eksisterende forskning?

“Innovation is a critical battleground in the fight for global competitiveness.” (Davis & Wagner 2024, efter Leon 2008)

I en verden præget af hastig forandring og intens global konkurrence er innovation blevet en afgørende faktor for mange byer, regioner og lande – ikke kun med hensyn til økonomisk vækst, men også som et bredere udtryk for evnen til at omstille sig til nye dagsordener og virkeligheder. Viden, kreativitet og teknologisk fornyelse er blevet centrale drivkræfter for beskæftigelse, produktivitet og konkurrenceevne. (Boyer et al. 2021, Caragliu & Nijkamp 2016, Katz & Wagner 2014) Samtidig er innovation ikke blot italesat i teknologiske termer, men også ift. service, sociale, brugerdrivne og organisatoriske aspekter. Denne innovationsøkonomi adskiller sig fra tidligere industrielle logikker ved at være præget af samarbejde frem for konkurrence, netværk frem for hierarki og åbenhed frem for lukkethed. (Fastenrath et al. 2023, Katz & Wagner 2014, Wagner et al. 2019) For nationale, regionale og lokale økonomier er udviklingen af stærke innovationsøkosystemer derfor blevet et strategisk fokus. Her handler det om at skabe og kultivere miljøer, hvor innovation ikke blot opstår, men hvor det trives, og hvor innovationskapaciteten hele tiden vedligeholdes, stimuleres og styrkes. (Aldieri et al. 2019, Boyer et al. 2021, Davis & Wagner 2024)

I den sammenhæng har *stedets* betydning for innovation fået øget opmærksomhed i både forskningen og i praksis. Særligt udviklingen af såkaldte *innovationsdistrikter* vidner om en erkendelse af, at innovation ikke alene opstår gennem strategiske partnerskaber og teknologisk udvikling, men i høj grad også formes af mennesker og de steder, den udfolder sig i.

I denne optik forstås *‘stedet’* ikke blot som en passiv ramme for lokalisering, men som en aktiv medskaber af innovation. Det fysiske miljø og stedets kvaliteter betragtes som en strategisk komponent i udviklingen af velfungerende innovationssystemer og som en aktiv del af økosystemet, hvor faktorer som bl.a. nærhed, mødesteder og

byliv understøtter det, som forskningen kalder en *stedssensitiv innovationsdagsorden*. (Davis & Wagner 2024, Hansen et al. 2015, Maddock & Robinson 2010)

Men hvordan kultiveres ‘stedet’ som medskaber i innovationsprocesser, og hvilke stedskvaliteter gør en bydel eller et område i stand til at tiltrække og fastholde virksomheder, talenter og samarbejder? Hvordan kan man koordinere og planlægge for det, der ofte opstår uformelt og relationelt, og hvilke nye opmærksomheder kalder det på i udviklingen af innovationsstimulerende miljøer?

Herunder diskuteres, hvordan innovationsforskningen i stigende grad har opdaget stedets betydning som ramme, ressource og medskaber i innovationsprocesser, og hvordan dette skifte har betydning for forståelsen af, hvad et innovationsmiljø er, og i særdeleshed hvordan det kan understøttes.

Steder og innovation

I et par årtier har både forskning og praksis peget på, at stedet spiller en langt større rolle for innovation, end man tidligere har antaget. Litteraturen peger på, at sted ikke længere forstås som en neutral fysisk ramme, men som en social og kulturel infrastruktur, der former relationer, praksisser og dermed betingelserne for innovation. (Amin & Thrift 2002, Caragliu & Nijkamp 2016, Esmaeilpoorarabi et al. 2018, Fastenrath et al. 2023, Katz & Wagner 2014, Maddock & Robinson 2010) Stedet er ikke statisk, men et dynamisk, aktivt og medproducerende element i menneskelig interaktion, handling og idéudvikling. (Morgan 2004, Førde 2012, Larsen 2014) Dette medfører et stigende behov for at koble viden om byudvikling, bymiljøer, byledelse og bysamarbejde med nyere forskning indenfor innovationsprocesser.

Stedsensitiv innovation

Innovation kan hævdes altid at være stedssensitiv (Esmailpoorarabi et al. 2018, Maddock & Robinson, 2010). Det er derfor ikke tilstrækkeligt at spørge, hvor innovation finder sted; man må også spørge, hvordan steder gør innovation mulig? De fysiske og sociale omgivelser er ikke neutrale – de påvirker direkte hvilke møder, der sker; hvilke tanker, der opstår og hvilke idéer, der udvikles.

Innovative miljøer kan f.eks. også anskues som steder, hvor hverdagsliv, social kapital og professionel praksis flettes sammen, og hvor innovation vokser frem af disse interaktioner snarere end af formelle innovationsprogrammer alene. (Barbera & Fassero 2011, Esmailpoorarabi et al. 2018)

Uformelle mødesteder kan i den sammenhæng fungere som professionelle knudepunkter, fordi sociale og rumlige kvaliteter skaber naturlige kontaktflader mellem aktører fra forskellige organisationer og sektorer. Her understøttes både tillid, nye forbindelser og idéudveksling, som er vanske-

lig at orkestrere i mere lukkede eller monofunktionelle miljøer. (Esmailpoorarabi et al. 2018, 2018a, 2018b)

Studier har også dokumenteret, hvordan “incidental interactions” i det offentlige rum kan fungere som katalysatorer for innovation – dvs. de uplanlagte møder hvor mennesker forbindes på tværs, og hvor nye idéer begynder at tage form i spontane samtaler. (Pancholi et al. 2018) Dette er bl.a. en af årsagerne til, at Kendall Square i Boston er kendt for og har så stort et fokus på at understøtte den såkaldte “bump-faktor”, som i al sin enkelthed handler om at øge sandsynligheden for, at man tilfældigt “bumper ind i hinanden”. (Kendall Square Association 2019)

Innovation afhænger således ikke alene af aktører og organisationer, men også af de konkrete miljøer i og mellem husene, hvor hverdagslivet udfolder sig. Innovation kræver steder, hvor det uventede kan ske, og hvor sociale bånd kan udvikles gennem gentagne møder og interaktioner mellem mennesker.

“Bump-factor” som strategi for øget innovationskapacitet

Innovationsdistriktet Kendall Square i Boston er bl.a. kendt for at have et stort fokus på at understøtte en høj “bump-factor”, fordi dette øger chancerne for, at gode idéer møder de rigtige kompetencer og ressourcer. Bump-factoren handler om at understøtte, at mennesker tilfældigt “bumper” ind i hinanden på gaden, i kaffebaren, ved busstoppestedet, på gåturen osv. Tæthed, mødesteder, gode forbindelser og koblinger på tværs i innovationsdistriktet ses derfor som afgørende for at øge bump-factoren og derved de værdifulde muligheder for uformel vidensdeling, samarbejde og idéudvikling. (Kendall Square Association 2019)

Indenfor forskningslitteraturen kaldes sådanne steder i dag for enten “bumping places” eller “bumping spaces” (Ljubojevic 2025), og forstås som steder, hvor mennesker mødes spontant ved at “støde på hinanden” samt steder, der inviterer til ophold og positiv interaktion. (Roe and MaCay 2021, Ljubojevic 2025). Indtil videre findes konceptet om “bump-factor” dog mest i praksiseksempler med Kendall Square som frontrunner på begrebet i en innovationsoptik.

Nærhed som innovationsmotor

Forskning viser desuden, at innovation ikke primært drives af selve geografien, men af nærhed – forstået som forskellige former for tæthed, der muliggør samarbejde, idéudveksling og opbygning af gensidig tillid. Nærhed kan her forstås i flere dimensioner, som også vil blive uddybet senere. (Boschma 2005, Caragliu & Nijkamp 2016, Hansen et al. 2015):

- Fysisk nærhed: tilgængelighed, tæt struktur, walkability
- Social nærhed: tillid, fællesskaber, uformelle relationer
- Kognitiv nærhed: delte vidensforståelser og faglige referencerammer
- Institutionel nærhed: fælles regler, normer og beslutningsstrukturer
- Organisatorisk nærhed: samarbejdsformer, governance, partnerskaber

Det er ikke én bestemt form for nærhed, men i høj grad kombinationer af flere former for nærhed, der typisk skaber innovationskraft. Et sted med høj fysisk nærhed, men lav social tillid, kan sjældent generere stærke samarbejder. Omvendt kan høj social nærhed uden fysisk tilgængelighed gøre samarbejde praktisk vanskeligt. Det er derfor den stedslige konfiguration af rum, relationer og institutioner, der afgør et områdes innovationskapacitet. Steder virker gennem "komplekse relationelle mønstre", hvor nærhedsformer overlapper og forstærker hinanden, og hvor innovation opstår i dette samspil snarere end gennem isolede aktører eller funktioner alene. (Caragliu & Nijkamp 2016, Larsen 2014, Hansen et al. 2015) (Aldieri 2011, Caragliu & Nijkamp 2016, Wagner et al. 2019)

Nye trivselsorienterede krav til by- og erhvervmiljøer

Denne viden om innovationens afhængighed af uformelle mødesteder og forskellige former for nærhed peger således på, at både socialpsykologiske og miljøpsykologiske faktorer har væsentlig betydning. Det indebærer nye forventninger til, hvordan by- og erhvervmiljøer håndterer møder mellem mennesker i "øjen- og gulvhøjde". Det forstod Jan Gehl (1971) allerede for flere årtier siden via et fokus på livet mellem husene og

opmærksomhed på konkrete menneskevenlige elementer i byrummene. De førnævnte innovationsstudier understøtter netop behovet for dette, og mange studier indenfor byudvikling, bymiljøer og bysociologi har siden Gehl desuden påvist, hvordan det fysiske miljø konstant påvirker vores sanser, nervesystem og trivsel. (Rubin et al. 1998, Kellert et al. 2008, van der Wal et al. 2021, Rehn et al. 2022)

Forskning inden for bl.a. miljøpsykologi viser f.eks, at fysiske omgivelser potentielt kan påvirke mennesker, så de oplever en større grad af ro, social åbenhed og kreativitet. (Godhagen 2017, Roe and McCay 2021) Dvs. forhold, der også kan vurderes som betydningsfulde for innovation. Det gælder særligt ift. følgende typer af stedskvaliteter:

- Grønne omgivelser og naturkontakt – sænker stress og øger mental restitution.
- Menneskelig skala og trygge overgangsrum – giver kroppen overskuelighed og tryghed.
- Mellemrum og pauser i bystrukturen – giver plads til fordybelse og mental fleksibilitet.
- Uformelle mødesteder – skaber sociale forbindelser (når mennesker ikke er overstimulerede). (Godhagen 2017; Roe and McCay 2021, Rehn et al. 2022)

Når disse kvaliteter er til stede, bliver innovationsmiljøet et trivselsunderstøttende økosystem, hvor mennesker kan bringe flere af deres kapaciteter i spil. Stedet og det fysiske miljø bliver dermed ikke en baggrund – men en aktiv medskaber af innovation og en direkte medspiller i nytænkning, samarbejde og skabelsen af innovative løsninger.

Nye "rum" for stedets samarbejde, udvikling og planlægning

Sådanne forandringer i det fysiske miljø og et fokus på konkret bearbejdning af forskellige former for nærhed og muligheder for mødesteder kræver, at der arbejdes tæt sammen på tværs af mange offentlige og private aktører – både strategisk og i praksis. Planlægning og udvikling af fysiske by- og erhvervmiljøer foregår typisk i et samspil mellem byplanlæggende myndigheder og forskellige investorer og udviklingsaktører (offentlige institutioner, private virksomheder, fonde, borgergrupper, mv.).

Her handler det kort fortalt om, at ingen enkelt-part reelt har tilstrækkelig viden eller handlekraft til at kunne etablere de by- og innovationsmiljøer, der efterspørges, og som, forskningen peger på, er betydningsfulde for lokal og regional konkurrenceevne.

Det er meget forskelligt, hvordan sådanne udfordringer håndteres lokalt og konkret. Byområders ”governance”, ledelse, og ”rum” for udvikling og planlægning er i sig selv blevet til en konkurrenceparameter og genstand for innovation. Det har mange steder medført betydelige forandringer i tilgangen til stedsudviklingens organisering og koordinering, særligt mhp. at etablere mere situationorienterede, fleksible og faciliterende tilgange, der supplerer og rækker udover myndigheder og lovbundne instrumenter, såsom kommune- og lokalplanlægning. Mobilisering og realisering af ønskede forandringer kræver et væsentligt bredere samvirke mellem offentlige, markedsbaserede og civile aktører. (Healey 2010, Allmendinger 2017, Hansen 2024)

Nye situationstilpassede rum for steders og områders udvikling og planlægning er derfor vokset frem – både internationalt og herhjemme. De er blevet betegnet som ”soft spaces” med slørede ”fuzzy” grænser (Haughton et al. 2010, Purkarthofer & Granqvist 2021), men ikke desto mindre som påviseligt virkningsfulde samlinger af strategiske aktører og aktiviteter. De er ofte frivillige og baseret på en fælles opfattelse af behov mellem forskellige aktører og interesser i og omkring et område. I Danmark ses dette tydeligt som et særdeles udbredt fænomen i danske bydele, forstæder, oplandsbyer, mv., og det kommer f.eks. til udtryk i byudviklingsplaner, helhedsplaner, bydelsplaner, masterplaner, visionsplaner, strategisk-fysiske udviklingsplaner, lokale udviklingsplaner, mv. (Hansen et al 2023, Hansen 2024, Kunnerup et al 2024)

Der er tale om en innovation i planlægningen, som flytter byplanlægningens fokus fra at være reaktiv og regulerende til i højere grad at være proaktiv og mulighedsskabende. Det er en planlægning og form for samarbejde, der bruges aktivt af mange kommuner til at engagere flere kræfter omkring stedsudviklingen og etablere mere selvberende samskabende dynamikker i lokalområder. Med andre ord er det en planlægning, der bygger på en række af de samme aspekter, som den nyere innovationsforskning peger på – hvor flere videns-

områder, sektorer, typer af ”nærheder” og aktører anbefales koblet mere og bedre på tværs ift. konkrete stedslige vilkår og muligheder. Det er også en planlægning, der ofte anvender et mere nærværende sprog, som forskellige udviklingsaktører og borgere bedre kan se sig selv i. (Hansen 2024, Hansen et al 2025)

Endelig er der tale om en tilgang, der typisk indebærer skræddersyede, bredere og fleksible former for organisering af arbejdet med stedsudvikling og planlægning, f.eks. via etablering af partnerskaber (mellem myndigheder, investorer, andre udviklingsaktører og virksomheder, borgergrupper, mv.), lokale råd, borgerpaneler, mv. Sådanne organiseringer kan både være faste og midlertidige, og studier peger på, at de også kan fungere som grænseoverskridende organisationer (”boundary crossing organizations”) med helt afgørende betydning for både innovationssystemer og stedsudvikling (Kilpatrick & Wilson 2012, Powe 2019). Dertil peger studier på, at det er afgørende for stedsudviklingens kvalitet, effekt og legitimitet, at stedsledelse og dens organisering foregår så faciliterende og med så bred en vifte af aktører og interesser som muligt, samt at der er politisk opmærksomhed på at mobilisere og understøtte dette på tværs af eksisterende organisatoriske grænser (Atkinson et al 2024, McClelland et al 2025).

”Det er dog også udfordrende at koordinere og lede denne slags planlægningsrum. Koblingerne til eksisterende planlægning kan være utydelige, og det stiller store krav til tværsektorielt samvirke og lokal organisering. Udviklingsplanlægning kræver dygtigt lederskab og betydelig indsigt i forskellige måder at organisere og drive denne slags processer. Der skal ofte arbejdes indgående med forventningsafstemning, sikring af lokal repræsentation, gennemsigtighed og fastholdelse af engagement over tid.” (Hansen 2024, s.19)

Ved opmærksomhed på ovennævnte forskellige ”governance” aspekter opnås ofte et omfang af ejerskab til og forankring af både planlægning og udvikling, som kan være svært at opnå via traditionelle beslutningsveje og tilgange. Det kan ses som et udtryk for bysamarbejder og en strategisk byledelse, der forsøger at skabe merværdier på tværs af konkrete økonomiske aktiviteter og lokale sociale, kulturelle og miljømæssige kvaliteter.

”...local authority planners play a crucial role in navigating powerful political economic processes to deliver a long-term vision for place, and ... place leadership could be informatively developed through greater engagement with how the built environment shapes place.” (Richardson 2024, s.1)

På de følgende sider ses nærmere på ”innovationsdistrikter”, som et virkemiddel til at uddybe og konkretisere en række af de nævnte og mere generelle aspekter i forholdet mellem innovation og

stedet. Gennem et fokus på ”innovation i områder” kommer vi et skridt nærmere på at forstå mere stedsnære mulige kombinationer af de allerede forklarede generelle forhold samt en række supplerende faktorer. Det sker i termer af ”et strategisk greb”, fordi ovenstående kompleksitet i forståelsen af steder og innovation medfører et konkret behov for velovervejet koordinering, hvis det skal lykkes at forløse de potentialer, der ligger iboende i og særligt imellem de mange vidensfelter og typer af aktører og interesser.

Foto: Wayfinding i Innovation District Copenhagen, eget foto

Innovationsdistriktet – en ny geografi og strategi for innovation

Innovationsdistrikter har på kort tid vundet indpas som strategisk greb i byers og regioners erhvervs politikker – ikke kun fordi de lyder godt på papiret, men fordi de dokumenteret skaber værdi i praksis. (Aldieri et al. 2019, Boyer et al. 2021, Carayannis et al. 2012, Clark et al. 2016, Davis & Wagner 2024, Delgado 2020, Drucker & Kayanan 2024, Reischauer et al. 2021) Erfaringer fra pionerprojekter som 22@Barcelona og Kendall Square i Boston har bl.a. vist, at når aktører placeres tæt sammen i et fysisk og relationelt fællesskab, skabes der grobund for mere innovation. (Boyer et al. 2021, Davis & Wagner 2024, Wagner et al. 2019) Endvidere viser det sig, at virksomheder, der opererer indenfor samlokaliserede innovationsøkosystemer, udviser en højere grad af tilpasningsevne, innovationsoutput og -kapacitet end lignende organisationer uden for sådanne økosystemer. (Aldieri et al. 2019, Boyer et al. 2021, Davis & Wagner 2024, Delgado 2020, Reischauer et al. 2021, Wagner et al. 2019)

”For several reasons, geographic and cognitive positioning in a purpose-made district results in effective innovation.” (Davis & Wagner 2024, s. 586)

En del af forklaringen er, at innovationsdistrikter tilbyder noget, som hverken traditionelle erhvervsparker eller digitale netværk kan matche: De kobler fysisk nærhed med social tilgængelighed og relationel åbenhed, som netop understøtter tillid, videndeling og samarbejde på tværs. I den tætte og ofte også urbane kontekst opstår muligheder for uformelle møder, hurtige feedback-loops og spontane samarbejder, hvilket styrker videndeling og idéudvikling gennem såkaldte knowledge spillovers – en nøglemekanisme i innovationsdistrikter, hvor viden overføres uformelt mellem aktører. (Aldieri et al. 2019, Boyer et al. 2021, Davis & Wagner 2024, Wagner et al. 2019)

Samtidig får virksomheder og iværksættere lettere adgang til kvalificeret arbejdskraft, relevante partnerskaber og muligheden for at dele fælles faciliteter – alt sammen elementer der understøtter den innovationsdynamik, som mange erhvervs-

strategier søger at fremkalde. (Connected Places Catapult 2021, Delgado 2020) Med andre ord fungerer innovationsdistrikter som katalysatorer for innovationskapacitet, fordi de strukturelt og relationelt forstærker det potentiale, der allerede findes. Det er således kombinationen af sted, relationer og virksomheder, der gør innovationsdistrikter til mere end blot fysiske geografier. De fungerer som levende innovationsøkosystemer, hvor nye idéer og løsninger spirer i krydsfeltet mellem det planlagte og det spontane; det fysiske og det relationelle; og det formelle og uformelle. (Aldieri et al. 2019, Davis & Wagner 2024, Kalliomäki et al. 2024, Reischauer et al. 2021)

“Innovation is when new or improved ideas, products, services, technologies, or processes create new market demand or cutting-edge solutions to economic, social and environmental challenges.” (Katz & Wagner 2014, s. 2)

Innovationsdistriktets opståen

Innovationsdistrikter kan anses som en strategisk respons på ændringer i både økonomiens struktur og byernes rolle i den globale vidensøkonomi (Carayannis et al. 2012, Wagner et al. 2019). De nye innovationsgeografier udspringer af tre samtidige megatrends (Katz & Wagner 2014):

1. **En ændret forståelse af innovation**, hvor viden og kreativitet i højere grad skabes gennem tværfaglige åbne samarbejder – snarere end bag lukkede døre i forskningsafdelinger.
2. **Virksomhedernes bevægelse fra forstæder til bykerner**. Mange virksomhedstyper og talenter søger i stigende grad tættere og mere urbane miljøer frem for isolerede erhvervsparker, dvs. at det urbane således er blevet en konkurrenceparameter.
3. **Byernes voksende rolle som motorer for økonomisk vækst**, hvilket kalder på nye former for stedbaseret strategiudvikling og planlægning.

Tilsammen peger de tre megatrends på, at innovation ikke længere kan planlægges i isolation, men må forankres i relationelle og stedbundne kvaliteter og ressourcer, samt integreres i og med det omgivende bymiljø modsat traditionelle erhvervsparker eller science parks, som ofte har været perifert beliggende og monofunktionelt indrettet. (Davis & Wagner 2024, Wagner et al. 2019).

Overgangen fra science parks til innovationsdistrikter beskrives som en vending fra “the suburbanization of innovation” til en mere urbant forankret, oplevelsesbaseret og relationel innovationsmodel. (Katz & Wagner 2014)

“They [innovations districts] embrace those very attributes of urbanism – what Saskia Sassen calls “cityness” – that were denigrated and often destroyed in the 20th century: complexity, density, diversity of people and cultures, and a layering of the old and the new. As Business Week observed ... ‘The trend is to nurture living, breathing communities rather than sterile remote, compounds of research silos.’” (Katz & Wagner, 2014, s. 2)

Karakteristika ved innovationsdistrikter

Selvom innovationsdistrikter kan antage mange former, peger forskningen på en række fælles karakteristika, der gør dem i stand til at fungere som samt understøtte effektive innovationsøkosystemer.

For det første er de kendetegnet ved **bymæssig tæthed og funktionsblanding** (Carayannis et al. 2012, Davis & Wagner 2024, Esmaeilpoorarabi et al. 2018a, Katz & Wagner 2014), hvor forskning, erhverv, boliger, kultur og byliv integreres i en kompakt urban struktur. Den kompakte struktur og fysiske nærhed muliggør hurtige møder, korte afstande og en daglig rytme, der bringer aktører i kontakt med hinanden. (Davis & Wagner 2024, Katz & Wagner 2014).

For det andet hviler innovationsdistrikter på styrken ved **nærhed** (proximity) i flere dimensioner – fysisk, social, kognitiv, institutionel og organisatorisk. Fysisk nærhed fremmer spontane kontakter og knowledge spillovers; social nærhed styrker tillid, samarbejde og idéudvikling; en kognitiv nærhed muliggør en fælles forståelsesramme; og institutionel nærhed gør det lettere at koordinere på tværs af sektorer og organisationer. (Aldieri et al. 2019, Kalliomäki et al. 2024). Flere studier viser, at netop disse nærhedsformer påvirkes direkte af den måde, som byrum, forbindelser og funktioner organiseres og interagerer på. (Esmaeilpoorarabi et al. 2018, Esmaeilpoorarabi & Yigitcanlar 2023, Pancholi et al. 2015, Wagner et al. 2019)

For det tredje er innovationsdistrikter kendetegnet ved **høj kvalitet i de fysiske omgivelser** – herunder en menneskevenlig skala, grønne rum, oplevelsesværdi, æstetik og atmosfære. I nyere studier beskrives stedets sanselige og sociale kvaliteter som direkte medskabere af innovation, fordi de påvirker menneskers adfærd, trivsel og mentale fleksibilitet (Davis & Wagner 2024). I Danmark påpeger Gehl & Realdania (2013), at attraktive udemiljøer og stærke mødesteder fremmer engagement, relationer og fællesskab – alt sammen elementer, der styrker et områdes samlede innovationskapacitet og -kraft..

For det fjerde peges særligt på, at innovationsdistrikter er kendetegnet ved **en sammenvævning af tre typer aktiver** (Wagner et al 2019):

- **økonomiske aktiver** (virksomheder, vidensinstitutioner, investorer),
- **fysiske aktiver** (bygninger, offentlige rum, mobilitet),
- **sociale netværksaktiver** (relationer, netværk, programmer).

Her er det ikke aktiverne i sig selv, men samspillet mellem dem, der skaber og kultiverer innovation.

For det femte er **en stærk governancestruktur** afgørende og anses ikke blot som drift, men som den systembærende struktur der binder alt sammen. (Wagner et al. 2019) Internationale erfaringer viser, at innovationsdistrikter kræver langvarige partnerskaber, dedikeret place-making, tværsektorielt lederskab og innovative finansieringsmodeller for at lykkes (Wagner et al. 2019, Katz & Wagner 2014).

Her kan de såkaldte helix-modeller – fra Triple Helix til Quintuple Helix – bruges som forståelsesrammer, der synliggør samspillet mellem universitet (1), erhvervslivet (2), myndighederne (3), civilsamfundet (4) og stedet/miljøet (5) som drivkræfter for innovation (Carayannis et al. 2012). Studier af living labs peger bl.a. på, at Quintuple Helix-modellen kan fungere som en operationel governance-ramme, hvor sted og miljø forstås som aktive medskabere af innovation. Dette muliggør en bevægelse fra enkeltstående innovationsindsatser til mere åbne, relationelle og lokalt forankrede innovationsøkosystemer. (Merino-Barbancho et al. 2023)

Tilsammen viser disse karakteristika, at innovationsdistrikter ikke blot er områder, hvor aktører "bor tæt på hinanden". De er komplekse, stedssensitive økosystemer, hvor rum, relationer, rytmer, netværk og governance bevidst og strategisk væves sammen for at understøtte daglige innovationsprocesser og skabe stærke innovationsdistrikter – nu og på den lange bane.

Forskellige typer af innovationsdistrikter

Selvom innovationsdistrikter deler en række fælles karakteristika, varierer de betydeligt i form, funktion og organisatorisk struktur. For at skabe overblik har Katz og Wagner (2014) identificeret tre grundlæggende typologier, der hver repræsenterer forskellige historiske udviklingsveje, urbane kontekster og samspil mellem forskning, erhverv og byliv:

- 1. Anker-plus distrikter (anchor-plus districts)** Disse distrikter ligger typisk i bynære områder, ofte i "eds and meds"-korridorer (eds = uddannelses og meds = medicin/sundheds), hvor en stærk ankerinstitution – f.eks. et universitet eller hospital – fungerer som motor for vækst. Omkring ankeret udvikles et tæt netværk af virksomheder, spin-offs, forskningsmiljøer og offentlige aktører. Styrken ligger i tætheden, tværfaglige samarbejder og adgangen til alle byens funktioner samt et levende bymiljø, som tilsammen skaber høj innovationskapacitet.
- 2. Gentænkte byområder (re-imagined urban areas)** Denne typologi opstår, når tidligere industri- eller havneområder transformeres til by- og innovationsmiljøer. Her kombineres eksisterende bygningsmasse og infrastruktur med nye uddannelsesinstitutioner og kreative erhverv. Eksempler som 22@Barcelona viser, hvordan omdannelse af tidligere monofunktionelle områder kan skabe helt nye innovative økosystemer gennem udviklingen af blandede funktioner, integration af byliv og skabelsen af en ny identitet.
- 3. Byintegrerende forsknings- og erhvervspark (Urbanized science parks)** Disse distrikter udspringer af traditionelle erhvervs- eller forskerparker, som moderniseres og urbaniseres gennem fortætning og tilførsel af hverdags-

funktioner, kultur og boliger. Det indebærer et skifte fra monofunktionelle, bilorienterede campusområder til mere urbane miljøer med større bump-faktor, flere mødesteder og stærkere koblinger til byen.

Fælles for alle tre typologier er, at de i større eller mindre grad bevæger sig mod det samme mål: en mere integreret og bymæssig ramme, hvor forskning, erhverv og hverdagsliv smelter sammen.

Dertil kan introduceres et nyere perspektiv, hvor innovationsdistrikter ikke først og fremmest defineres af deres fysiske form og ramme, men af deres formål. Det er blevet betegnet som **missionsorienterede innovationsdistrikter (MOIDs)** (Fastenrath et al 2023), som adskiller sig fra klassiske innovationsdistrikter ved at:

- have en tydelig samfundsmission (fx klima, sundhed, ulighed)
- mobilisere en bredere aktørkreds, inkl. offentlig sektor og civilsamfund
- arbejde med stedbundne udfordringer frem for generel vækst
- fokusere på innovative løsninger, der skaber transformativ samfundsmæssig værdi
- integrere governance, placemaking og strategisk planlægning som del af innovationsprocessen

Hvor klassiske innovationsdistrikter ofte er markedsdrevne og institutionsforankrede, er MOIDs mere problemorienterede, retningsanvisende, demokratiske og strategiske.

Dette indikerer, at innovationsdistrikter ikke kun er en fysisk geografi, men også et politisk og organisatorisk udviklingsredskab der knytter innovation tættere til stedets udfordringer og muligheder.

Hvorfor er typologierne vigtige for planlægning af innovationsdistrikter?

Typologierne giver planlæggere og beslutningstagere et redskab til at:

- Forstå hvilken "udviklingsbane" et område spiller på
- Identificere "blinde vinkler" (f.eks. mangler i byliv, mobilitet, governance, aktørsammen-sætning etc.)

- Matche fysiske investeringer med innovationsformål og -mission
- Arbejde strategisk med placemaking og partnerskaber
- Målrette indsatsen mod at opbygge et levedygtigt og robust innovationsøkosystem

De viser samtidig, at innovationsdistrikter er kontekstsensitive – formet af stedets lokale styrker, historiske lag, governance-modeller og ikke mindst stedbundne udfordringer og potentialer. (Davis & Wagner 2024, Kalliomäki et al. 2024, Katz & Wagner 2014, Taecharunroj & Millington 2023)

Derfor findes der heller ikke én rigtig model, men derimod en palet af udviklingsveje som kræver fælles retning, lokal forankring og strategisk samspil mellem erhvervsudvikling og byudvikling.

Innovationsdistrikter er ikke standardiserede modeller, men stedsspecifikke konstruktioner, som bl.a. formes af lokale styrker, aktører, udfordringer, potentialer og historiske lag. Netop denne kontekstafhængighed gør dem både komplekse og fleksible – og understøtter behovet for en planlægningsmæssig tilgang, hvor governance, stedskvaliteter og innovation tænkes integreret.

Hverdagsfunktioner og funktionsblanding som drivkraft for innovation

Det understreges endvidere, at innovationsdistrikters succes også afhænger af mere end stærke

laboratorier og videnmiljøer, nemlig af tilstedeværelsen af byliv og hverdagsfunktioner (Taecharunroj & Millington 2023). I et studie af 24 globale innovationsdistrikter dokumenteres det, at:

- caféer, supermarkeder, kulturtilbud, bevægelsesfaciliteter m.m. er grundlæggende for at skabe et attraktivt hverdagsmiljø i innovationsdistrikter
- blandede funktioner fremmer spontane møder, sociale relationer og ‘knowledge spillovers’
- distrikter med lav funktionsdiversitet ofte udvikler et “8-16-miljø” med lav uformel interaktion
- de mest succesfulde distrikter kombinerer tæthed + diversitet + tilgængelighed. (Taecharunroj & Millington 2023)

Der peges desuden på, at såkaldte healthcare districts – områder med en høj koncentration af sundhedsaktører og forskning – aktivt bør arbejde for at modvirke et klassisk “8-16-miljø”. Det kræver et bevidst fokus på andre stedskvaliteter såsom grønne kvaliteter, byliv og sociale funktioner, der fremhæves som afgørende for at styrke både tværfaglig innovation og områdets samlede tiltrækningskraft.

Konklusionen er tydelig: Et stærkt aktivitets- og facilitetsmix er ikke et tilvalg – men en strukturel forudsætning for innovation, talenttiltrækning og samarbejde. (Taecharunroj & Millington 2023)

“[...] all innovation districts contain economic, physical, and networking assets. When these three assets combine with a supportive, risk-taking culture they create an innovation ecosystem – a synergistic relationship between people, firms, and place (the physical geography of the district) that facilitates idea generation and accelerates commercialization.”

- Katz & Wagner 2014, s. 2

Byliv, grøn mobilitet og mødesteder i innovationsdistrikter

Erfaringer fra studier i Aalborg og Aarhus af grøn mobilitet og levende hande­lsgader (Urban Creators et al. 2025) peger på mekanismer, der også er centrale i udviklingen af velfun­gerende innovationsdistrikter. Når byområder planlægges med prioritet til gang, cykling og kollektiv transport frem for bilisme, øges både opholdstiden, antallet af hverdagsbesøg og sandsynligheden for uformelle møder. Gående og cyklister bevæger sig langsommere, op­holder sig længere og anvender flere funktioner på samme tur – hvilket skaber liv mellem bygningerne og styrker brugen af fælles rum og mødesteder. peger på mekanismer, der også er centrale i udviklingen af velfungerende innovationsdistrikter. Når byområder planlægges med prioritet til gang, cykling og kollektiv transport frem for bilisme, øges både opholdstiden, antallet af hverdagsbesøg og sandsynligheden for uformelle møder. Gående og cyklister bevæger sig langsommere, opholder sig længere og anvender flere funktioner på samme tur – hvilket skaber liv mellem bygningerne og styrker brugen af fælles rum og mødesteder.

Et centralt fund er, at aktivitet og byliv i stigende grad koncentrerer sig omkring funktioner, der genererer højt fodgængerflow, såsom store dagligvarebutikker, fitnesscentre og kollektive trafikknudepunkter. Disse funktioner fungerer som hverdagsankre, der tiltrækker mennesker uafhængigt af arbejdsfunktioner og arbejdstider. I et innovationsdistrikt kan sådanne ankerfunktioner spille en afgørende rolle ved at skabe kontinuerlig aktivitet, øge krydsfel­ter mellem forskellige brugergrupper og understøtte uformelle møder mellem forskere, medarbejdere, studerende, beboere og besøgende.

Set i dette perspektiv er grøn mobilitet og bylivsfunktioner ikke blot et spørgsmål om bæredygtig transport eller attraktivt bymiljø, men et strategisk greb til at styrke innova­tionsmiljøers sociale og relationelle infrastruktur. Ved at prioritere menneskeskala, aktive stueetager og mødesteder frem for store parkeringsarealer skabes bedre betingelser for de spontane interaktioner, der ofte er afgørende for videndeling, samarbejde og innovation. (Urban Creators et al. 2025)

Place-making som strategisk drivkraft i innovationsdistrikter

Innovation kan således – og som flere gange tidli­gere bekræftet – ikke forstås uafhængigt af stedets kvaliteter og ressourcer (Wagner et al. 2019). I innovationsdistrikter bliver place-making derfor ikke et supplement til de økonomiske strategier, men en integreret forudsætning for, at innovation kan opstå og trives. De mest succesfulde distrikter arbejder målrettet og systematisk med at udvikle kvalitet i det omgivende bymiljø, herunder:

- høj kvalitet i offentlige rum, der inviterer til ophold og skaber rum for spontane møder,
- walkability og nærhed, som gør hverdags­bevægelse let og understøtter relationelle mønstre,

- sociale mødesteder, der aktiverer byrummet og styrker netværk, og
- arkitektur og design, der fremmer åbenhed, synlighed og tilgængeligheden mellem aktø­rer. (Wagner et al. 2019)

Stedskvaliteter fungerer med andre ord som infra­struktur for relationer, idet de fysiske omgivelser skaber små, relationelle kontaktflader og potentia­ler for gentagne møder, som igen danner grundlag for videndeling, tillid og tværfaglige koblinger. Samtidig bliver stedskvalitet et strategisk aktiv i konkurrencen om talent – ikke alene fordi den kan være bidragende til at tiltrække højt kvalifice­rede medarbejdere, men fordi den også understøt­ter deres trivsel, kreativitet og dermed evnen til at kunne være innovativ.

Denne forståelse ligger i forlængelse af tidligere nævnt forskning inden for steddreven og steds-sensitiv innovation, som viser, at innovation udspringer af et komplekst samspil mellem fysiske kvaliteter, sociale relationer, forskellige former for nærhed og hverdagspraksisser. Stedet er ikke blot baggrund for innovation, det er en aktiv medskaber af de processer, der driver udvikling fremad.

Kritiske perspektiver på innovations-distrikter

Selvom innovationsdistrikter ofte præsenteres som motorer for vækst, videndeling og urban transformation, peger nyere forskning også på en række udfordringer, som bør adresseres i udviklingen af sådanne områder.

Studier viser bl.a., at innovationsdistrikter kan risikere at skabe eller forstærke socioøkonomisk skævvridning og eksklusion. I flere distrikter er der opstået stigende boligpriser som følge af strategisk ejendomsudvikling, branding og herskabeliggørelse. Dette har i nogle tilfælde presset eksisterende beboere ud, mens gevinsterne primært er tilfaldet højtuddannede, investorer og virksomheder. (Kayanan 2022, Wagner et al. 2019)

Et andet kritikpunkt er, at distrikterne ofte ikke skaber de forventede lokale effekter i form af øget beskæftigelse blandt lokale grupper eller højere social mobilitet – selv i tilfælde, hvor der er formuleret ambitioner om lokalt outreach og inklusion. (Kayanan 2022)

Endelig advarer nyere evalueringer (Rapetti et al. 2023) om, at distrikter kan blive sårbare single-purpose strategier, hvis de ikke udvikles med fleksibel governance, adaptiv kapacitet og bred aktørinvolvering – aspekter der netop også peges på i ovennævnte studier af nye rum for stedsudvikling og planlægning.

Tilsammen viser kritikken, at innovationsdistrikter kun fungerer som inkluderende og bæredygtige byområder og strategier, når governance, social

forankring, inklusion og steds-kvalitet prioriteres lige så højt som erhvervs- og vækststrategier.

Hvorfor skabe et levende innovationsmiljø?

Innovationsmiljøer er en vigtig brik i byers og regioners arbejde med at skabe fremtidssikret vækst og udvikling. Deres sammensmeltning af erhverv, forskning, byliv og fysiske omgivelser gør dem i stand til at understøtte flere samfundsmæssige mål, herunder:

- Styrket innovationskapacitet og jobskabelse gennem tæt samspil mellem virksomheder, videnmiljøer og iværksættere.
- Bedre rammer for iværksættere og små virksomheder via adgang til delte faciliteter, netværk og risikoreducerende miljøer.
- Bæredygtig byudvikling, baseret på tætte strukturer, funktionsblanding, grøn mobilitet og genanvendelse af eksisterende bygninger.
- Øget lokal værdiskabelse og skattegrundlag, som kan understøtte investeringer i infrastruktur, velfærd og fællesskaber.
- Større inklusion og social mobilitet, såfremt distriktet ligger tæt på f.eks. udsatte boligområder og arbejder aktivt med lokal beskæftigelse og uddannelse.

Også i mellemstore byer, som Aalborg, rummer innovationsdistrikter potentiale for at styrke både lokal attraktivitet og international konkurrenceevne – på måder, der kan komme hele byen, kommunen og regionen til gavn.

Opsamling: Fra sted som ramme til sted som innovationskraft

Litteraturen tegner et tydeligt billede af et afgørende paradigmeskifte i innovationsforskningen: Innovation bliver ikke længere forstået som noget, der primært skabes af aktører, institutioner og teknologier, men som noget der formes og forstærkes af stedet selv. Stedet er ikke en baggrund, men en aktiv medskabere.

Innovationsdistrikter indfanger netop dette skifte. De kombinerer økonomiske, fysiske og netværksmæssige aktiver i tætte, blandede og oplevelsesrige bymiljøer, hvor nærhed – fysisk, social, kognitiv, institutionel og organisatorisk – bliver en motor for videndeling, kreativitet og samarbejde.

Forskningen viser tydeligt, at innovation trives bedst i miljøer, hvor mennesker mødes både formelt og uformelt, hvor der er adgang til hverdagsfunktioner, grønne kvaliteter og nære rammer, og hvor et stærkt netværk og/eller community samt en fælles identitet binder aktørerne sammen.

For planlæggere, udviklere og beslutningstagere betyder dette, at udviklingen af innovationsmiljøer ikke kan reduceres til rammeplanlægning, lokalplanlægning, erhvervsstrategier eller enkeltstående investeringer.

Det kræver en integreret, helhedsorienteret og stedssensitiv tilgang, hvor:

- byudvikling, mobilitet og fysisk planlægning understøtter de daglige rytmer og møder mellem aktører,
- placemaking, byliv og hverdagsfunktioner gøres til strukturelle forudsætninger for innovation – ikke tilvalg,
- governance, partnerskaber og organisering skaber langsigtet retning og fælles ejerskab,
- og hvor missioner og samfundsrelevante formål kan fungere som samlende kraft for den samlede retning.

Innovationsdistrikter fungerer, når de udvikles som levende, inkluderende og stedbundne økosystemer, hvor mennesker, stedet og samarbejdsmodeller understøtter hinanden. Skal et område

som Life Science City Aalborg realisere sit fulde potentiale, kræver det en strategi, hvor forskning, erhverv, byliv og byudvikling kobles tættere, og hvor innovationskapacitet ses som resultatet af både strukturel tænkning og stedskvaliteter.

Innovationsdistrikter er dermed ikke én model, men en tilgang: En måde at udvikle steder på, hvor relationer, rytmer, rum og liv tilsammen bliver drivkraften for den fremtidige innovation til gavn for hele distriktet, kommunen og regionen.

Foto: Lund Universitet. Eget foto

Opsummerende: Hvad karakteriserer succesfulde innovationsmiljøer?

1. Ankerinstitutioner

Universiteter, hospitaler og større virksomheder fungerer som drivere for viden, aktivitet og samarbejde i innovationsdistrikter. De tiltrækker investeringer, forskning og talent, men deres rolle er mest værdifuld, når de indgår i aktive partnerskaber med mindre virksomheder, startups og civilsamfundsaktører. Det er her, innovation forankres lokalt og bliver til fælles værdi.

2. Tæthed og blandede funktioner

Innovationsdistrikter skal være kompakte, med en høj koncentration af forskellige funktioner – som boliger, arbejdspladser, detailhandel og kulturtilbud – inden for gåafstand, f.eks. baseret på principper fra 15-minutters byen. Denne funktionsblanding skaber liv, variation og uformelle møder, som styrker social interaktion og videndeling.

3. Oplevelsesrige ude-miljøer

Kvaliteten af byrum og ude-miljøer – f.eks. i form af grønne områder, kunst, variation i arkitektur og adgang til dagslys – fremmer ophold, inspiration og kreativitet. Det handler om at skabe steder, hvor mennesker gerne opholder sig – steder, der inviterer til pauser, bevægelse og sanselighed. Gode byrum fungerer som "katalysatorer" for innovation ved at fremme tilfældige møder og inspiration på tværs af fagligheder.

4. Mødesteder og sociale infrastrukturer

Caféer, biblioteker, fællesområder, co-working faciliteter og kulturhuse fungerer som lavtærskel-mødesteder, der stimulerer videndeling og skaber uformelle kontakter på tværs af fagligheder, organisationer og sektorer. De udgør den sociale lim i økosystemet – og effekten styrkes, når de kombineres med en mere formel mødestruktur (f.eks. netværksarrangementer, events, fælles hubs).

5. Netværk og "communities"

Velfungerende innovationsmiljøer bygger på relationer, tillid og fælles kultur. Netværk og communities understøtter både idéudveksling og ejerskab. Når mennesker føler sig som del af et fællesskab, bliver de mere villige til at dele viden og indgå i eksperimenterende samarbejder. Stærke sociale netværk er ofte vigtigere for innovation end fysiske investeringer alene.

6. Tilgængelighed og mobilitet

Gode forbindelser – især for fodgængere, cyklister, herunder også med kollektiv transport – gør det lettere at mødes, samarbejde og færdes. Mobilitet handler ikke bare om transport, men også om at binder områder sammen, skabe sammenhæng samt adgang til netværk, viden og ressourcer. Fysisk tilgængelighed understøtter mental tilgængelighed – og omvendt.

7. Inklusion og åbenhed

Et velfungerende innovationsmiljø er ikke eksklusivt eller lukket, men åbent og inkluderende. Det rummer forskellige grupper og kompetencer og fremmer samarbejde frem for konkurrence. Det kan især være vigtigt at invitere og engagere civilsamfundet, startups og ikke-akademiske aktører.

8. Identitet og stedsfornemmelse

Innovationsmiljøer, der forankres i stedets særlige identitet, historie og kultur, opleves som mere meningsfulde og langtidsholdbare. De skaber tilhørsforhold – ikke kun funktion. Dette kaldes også place branding eller place-making.

Foto: Odense Letbane ud for SUND-fakultetet. Eget foto

Hvad kan vi lære fra andre steder?

I denne del af rapporten præsenteres resultater fra en række casestudier af innovationsdistrikter og hospitalsnære innovationsmiljøer i både Danmark og udlandet. Casestudierne har til formål at:

- opsummere hvordan andre steder arbejder med samspillet mellem sundhed, forskning, uddannelse, erhvervsudvikling og fysiske rammer, og
- identificere centrale erfaringer og greb, som kan være relevante i en nordjysk kontekst.

Casestudierne er gennemført som oversigtlige og målrettede studier af de enkelte miljøer. De er baseret på dokumentstudier (strategier, planer, hjemmesider og rapporter), suppleret med site-besøg og uformelle samtaler med enkelte aktører. Der har været et særligt fokus på at opnå en overordnet forståelse af miljøernes organisering, fysiske greb, samarbejdsformer og udviklingslogikker.

Der er valgt cases, hvor hospitaler indgår som en central del af innovationsøkosystemet, og hvor der er tale om relativt sammenlignelige institutionelle og samfundsmæssige kontekster. Der er derfor lagt vægt på cases fra Norden og nært beslægtede velfærds- og planlægningskontekster, hvor sundhedsvæsenets organisering, offentlig rollefordeling og byudviklingslogikker kan genkendes i en dansk og nordjysk sammenhæng. Dette giver mulighed for at hente inspiration fra miljøer, hvor klinisk praksis, forskning og innovation er tæt koblet, og hvor hospitalets funktioner og logikker har betydning for udviklingen af det omkringliggende by- og innovationsmiljø.

Casestudierne skal ikke ses som best practice, men som læringseksempler der kan bidrage med både positive og negative aspekter. Præsentationen af casene har fokus på at sammenfatte de, for Aalborg, væsentligste praksisbaserede pointer og læringspunkter. Hvor det er skønnet relevant, er disse også understøttet af referencer til pointer fra forskningen, jf. forrige rapportdel.

CAMPUS ODENSE

Campus Odense er en samlebetegnelse for et større udviklingsområde i Odense med fokus på forskning, uddannelse, innovation og sundhed. Området omfatter Syddansk Universitet (SDU), Nyt Odense Universitetshospital (Nyt OUH), University College Lillebælt (UCL), Syddanske Forskerparker samt Cortex Park, der rummer både bolig- og erhvervsfunktioner.

Udviklingen af Campus Odense har været styret af helhedsplaner fra henholdsvis 2009 og 2016, som beskriver en gradvis transformation fra et åbent landskabspræget område til en tæt og sammenhængende videns- og sundhedsbydel. Planerne integrerer byudvikling, mobilitet, landskab og vidensmiljøer i én samlet strategisk tilgang. Et centralt kendetegn ved Campus Odense er

en stærk grøn-blå struktur, der binder området sammen på tværs af funktioner og samtidig understøtter rekreation, regnvandshåndtering og sundhedsfremme. Dette kommer bl.a. til udtryk gennem konceptet Active Living, hvor fysisk aktivitet, borgerinvolvering og forskningsbaserede aktiviteter integreres i hverdagsmiljøet og anvendes som afsæt for både sundheds- og innovationsindsatser.

Campus Odense er i mange henseender sammenlignelig med Life Science City Aalborg: et universitetscampus beliggende uden for bykernen, en direkte fysisk kobling mellem universitetshospital og universitet samt tilstedeværelsen af blandede bolig- og erhvervsområder med iværksættermiljøer og kontorhoteller.

FAKTA

Indbyggertal i den større bymæssige kontekst: Ca. 210.000 i Odense Kommune

Afstand til centrum: Ca. 5 km

Byudviklingstype: Byudvikling på barmark samt fortætning.

Daglige brugere: Med tiden vurderes det, at Campus Odense vil have op mod 60.000 daglige brugere – studerende, ansatte, beboere og besøgende, herunder patienter og pårørende.

Mobilitet: 5 letbanestationer, supercykelsti fra centrum samt tæt kobling og nærhed til E20.

Life science-fokus: Ja.

Governance: Styregruppe med medlemmer fra Region Syddanmark, OUH, SDU, UCL, Freja Ejendomme, Syddanske forskerparker og Odense Kommune.

Læringspunkter for Life Science City Aalborg og det sydøstlige Aalborg

1. Naturen som strategisk og sammenbindende struktur

Campus Odense demonstrerer, hvordan naturen ikke blot er pynt eller rekreativ tilføjelse, men et strategisk infrastrukturelag, der strukturerer både mobilitet, klimatilpasning, ophold og sammenhænge. I området er der etableret to gennemgående naturbånd, som forbinder skove, regnvandsbassiner, stiforbindelser, rekreative rum og campusfunktioner på tværs af hele området.

Naturen fungerer her som både sammenkoblende infrastruktur, som helhedstænkt klimatilpasning, som sundheds- og trivselsfremme og som en stærk og gennemgående steds kvalitet. Derved fungerer naturen også som et identitetsskabende og forbindende element i området.

Campus Odense kan tjene som inspiration til, hvordan natur kan designes som en aktiv, funktionel og flerlags struktur, der løfter både mobilitet, klimaresiliens, sundhed og byliv — og ikke mindst skaber en klar og sammenhængende identitet for et sundt og resilient miljø.

2. Aktiv brug af omgivelserne til læring og som laboratorium

Active Living-initiativet på Campus Odense viser, hvordan fysiske omgivelser kan fungere som et aktivt lærings- og innovationslaboratorium. Landskab, stier og opholdsrum anvendes bevidst som ramme for forskning, undervisning og sundhedsfremme, hvor hverdagsmiljøet bliver en integreret del af vidensproduktionen.

Gennem citizen science-tilgange inddrages borgere, studerende og medarbejdere som aktive medudviklere frem for passive brugere. Deres deltagelse i testforløb, workshops og dialoger bidrager både til lokalt ejerskab og til generering af viden om adfærd, brug og oplevede effekter, som kan omsættes direkte i forsknings- og innovationsprocesser. Samtidig arbejder Active Living med en bred sundhedsforståelse, hvor fysisk aktivitet, mental trivsel og social interaktion integreres i

Natur og innovation – et gensidigt regenerativt potentiale

Adgang til grønne og blå rum er forbundet med mental restitution, reduceret stress og øget evne til refleksion og kreativ tænkning – forhold, der er centrale for menneskers innovationsevne. (Berto 2014, Bratman et al. 2012, Kuo, 2015, Roe & McCay 2021, Rehn et al. 2022) Når natur integreres i hverdagen, herunder i og omkring arbejdspladser, hvor mange mennesker tilbringer en stor del af deres tid, skabes dermed bedre betingelser for både mental og fysisk trivsel. Samtidig rummer grønne forbindelser og byrum et særligt potentiale for uformelle møder, idet disse steder inviterer til lavere tempo og længere ophold. (Gehl Architects & Realdania By 2013, Gehl 2010)

I dette perspektiv bidrager natur indirekte til innovation ved at styrke de menneskelige forudsætninger for samarbejde, læring og kreativitet – og ved at skabe rum, hvor møder mellem mennesker kan opstå og ikke mindst gentages.

det fysiske design gennem lavtærskel-greb, der inviterer til bevægelse i hverdagen. Dermed fungerer området som en praktisk testzone for, hvordan by- og hospitalsnære miljøer kan fremme sundhed gennem rumlige, relationelle og adfærdsorienterede greb.

For Life Science City Aalborg og det sydøstlige Aalborg peger erfaringerne på potentialet i at tænke sundhedsinnovation som et samspil mellem teknologi, sted og hverdagsliv.

3. En fælles strategisk retning for udvikling af området

Udviklingen af Campus Odense har siden 2009 været understøttet af en række helhedsplaner, der gradvist har formet området fra et åbent landskabspræget campus til en sammenhængende videns- og sundhedsbydel. Den strategiske udviklingsplan fra 2016 udgør et centralt omdrejningspunkt i denne proces og samler byudvikling,

mobilitet, uddannelse, forskning, klinisk praksis og erhverv i én fælles ramme.

Et bærende greb i planen er letbanen, som fungerer som områdets strukturelle rygrad. Letbanens tracé og stationer er tænkt som katalysatorer for sammenhæng og bymæssig udvikling, hvor mobilitet, tilgængelighed og mødesteder understøtter samspillet mellem SDU, Nyt OUH, Cortex Park, UCL og de omkringliggende byfunktioner.

Planen har samtidig haft til formål at skabe en fælles strategisk fortælling for de mange aktører i området. Ved at tydeliggøre, hvor samarbejde og koordinering skaber merværdi, har helhedsplanlægningen lagt grundlaget for en mere sammenhængende udvikling af Campus Odense som et kraftcenter for forskning, sundhedsinnovation og livskvalitet.

Den strategiske udviklingsplan for Campus Odense fra 2016 blev udarbejdet i et tæt samarbejde mellem Odense Kommune, SDU, Region Syddanmark – herunder Nyt OUH – University College Lillebælt, Syddanske Forskerparker og Freja Ejendomme (ejer og udvikler af Cortex Park) med JuulFrost Arkitekter som rådgiver.

4. Videnbyen – et community-drevet innovationshus

Videnbyen er et velbenyttet innovationshus i Campus Odense og fungerer som et aktivt knudepunkt for iværksætteri, videnudveksling og tværfagligt samarbejde. Huset indeholder både

startups, scaleups og etablerede virksomheder samt flere ventureselskaber, der bidrager med kapital, forretningsudvikling og sparring til områdets virksomheder. Det skaber en lokal finansierings- og rådgivningskapacitet, som styrker virksomhedernes mulighed for vækst og accelererede innovationsforløb.

Et af Videnbyens vigtigste bidrag til økosystemet er deres facilitering af netværksarrangementer, faglige events og community-aktiviteter, som aktivt bringer forskere, studerende, virksomheder, investorer og offentlige aktører sammen. Arrangementerne fungerer som lavtærskel-møderum, hvor relationer etableres, idéer udvikles, og nye projekter opstår – ofte på tværs af fagligheder og sektorer.

For Aalborg viser Videnbyen værdien af at have et centralt, community-drevet innovationshus, hvor både ventureaktører og stærke netværksmiljøer kan samle energi og skabe nye forbindelser. Et tilsvarende mødested i det sydøstlige Aalborg vil kunne styrke samarbejder på tværs, accelerere startups, og skabe den innovationskultur, der er nødvendig for et sammenhængende og effektivt innovationsdistrikt og for målene i Life Science City Aalborg.

Odense Kommune står registreret som ejer af Ejendomselskabet Den Fynske Forskerpark A/S, som har Videnbyen og Syddanske Forskerparker. Drives af Fonden Syddanske forskerparker.

Foto: Videnbyen, Cortex Park. Freja Ejendomme.

Kort opsummering: Hvad kan Aalborg lære af Campus Odense?

- **Langsigtet helhedsplanlægning i bredt samspil**
Sammenhæng opstår over tid gennem klare, fælles, helhedsorienterede visioner og planer, der integrerer byudvikling, mobilitet, landskab og innovation i et tværgående samarbejde mellem områdets aktører.
- **Naturen som aktiv infrastruktur**
Grøn-blå strukturer kan samtidig understøtte mobilitet, klima, sundhed og identitet – ikke som tillæg, men som ryggrad.
- **Omgivelserne som levende laboratorier**
Hverdagsmiljøer kan indgå direkte i forskning og innovation gennem test, læring og adfærbaserede greb.
- **Kobling af mobilitet til byliv og mødesteder**
Infrastruktur skaber merværdi, når den forbindes med opholdsmuligheder, bylivsfunktioner osv.
- **Community-drevet innovationsknudepunkt**
Fysiske mødesteder med målrettet og aktiv facilitering styrker relationer, iværksætter, tværgående samarbejde og dermed innovation.

SKEJBY – AARHUS

Skejby betegner i dag Aarhus Universitetshospital (AUH) og de omkringliggende erhvervs- og vidensområder. AUH er Danmarks største hospital og resultatet af en lang samlingsproces, hvor flere aarhusianske hospitaler gradvist er blevet samlet i Skejby. Udviklingen kulminerede i 2022 med indvielsen af den sidste større bygningsdel.

Geografisk er hospitalet omgivet af markante erhvervs- og vidensområder: Mod øst og vest ligger erhvervsområder på hver side af Hedeager, mod syd endnu et større erhvervsområde omkring Olof Palmes Allé, og mod nordvest ligger Agro Food Park. Skejby rummer således en betydelig koncentration af både sundheds-, viden-, erhvervs- og uddannelsesfunktioner og udgør et af Danmarks mest betydningsfulde hospitalstekniske og sundhedsprofessionelle områder.

På trods af denne betydning fylder AUH- og Skejby-området meget lidt i Aarhus Kommunes overordnede strategiske planlægning. I Planstrategi 2015, 2019 og 2023 nævnes området kun perifert, og der antydes ingen egentlig vision eller ønske om at se eller udvikle området som bydel eller som en del af et innovationsmiljø. I praksis kommer dette bl.a. til udtryk ved, at der ikke umiddelbart findes mødesteder eller bylivsfunk-

tioner i hospitalsområdet eller det nærliggende erhvervsområde.

Det samlede område virker til at være formet af hospitals- og infrastrukturlogikker med vægt på adgang, parkering og intern logistik frem for byliv, opholdskvalitet, mobilitet på menneskets præmisser og koblingen til det omgivende bysamfund. Dette ses meget tydeligt, når man bevæger sig rundt i området, der er domineret af veje og parkeringsflader, og hvor mange af de grønne kvaliteter er gemt væk inde i hospitalets gårdhaver – naturligvis stadig til glæde og gavn for patienter og pårørende.

Aarhus Letbane betjener området og skaber en direkte forbindelse til og fra bymidten samt øvrige dele af Aarhus.

FAKTA

Indbyggertal i den større bymæssige kontekst: Ca. 375.000 i Aarhus Kommune.

Afstand til centrum: Ca. 5 km.

Byudviklingstype: Samling og udvidelse af hospitalsfunktioner ved det tidligere Skejby Sygehus.

Daglige brugere: AUH har ca. 10.000 ansatte + patienter, pårørende og studerende. Hertil kommer ansatte og studerende i Skejby Erhvervspark og VIA. Samlet antal uvist.

Mobilitet: 3 letbanestationer, område domineret af veje og parkeringsarealer. Relativ let adgang til E45.

Life science-fokus: Ja.

Læringspunkter for Life Science City Aalborg og det sydøstlige Aalborg

1. Et eksempel på hvad der sker, når der indrettes på bilernes præmisser

AUH er omgivet af parkeringspladser og veje på stort set alle sider. Billeder fra luften viser tydeligt, at bilparkering udgør en af områdets dominerende arealanvendelser udover bygningsmasse. Konsekvenserne er bl.a. en meget lav bylivs- og byrumskvalitet, lange afstande mellem funktioner samt forholdsvis få gående og cyklende.

En læring for Aalborg kan derfor være, at hvis biladgang og parkering håndteres som primær struktur, vil det æde af potentialerne for både byliv og urban attraktivitet, hvilket forskningen klart har vist mindsker innovationspotentialt, fordi muligheden for uformelle møder mindskes.

2. En højklasset kollektiv trafikåre er ikke nok, hvis stationerne placeres i tomrum

Letbanen betjener Skejby-området med flere stationer i og omkring Aarhus Universitetshospital. Stationerne fungerer imidlertid primært som transportpunkter og ikke som byrum. De er kendetegnet ved fravær af kommercielle funktioner, pladsdannelser og opholdsmuligheder, hvilket begrænser potentialt for interaktion og byliv.

Læringen er her, at kollektive trafikknudepunkter ikke i sig selv skaber byliv eller møder, og når stationer udformes ud fra logistiske hensyn alene, understøtter de primært hurtig transport fra A til B. Omvendt rummer stationer med høj daglig gennemstrømning et betydeligt potentialt som mødesteder, hvis de suppleres med bylivsfunktioner, opholdsmuligheder og aktive stueetager.

For Aalborg peger erfaringerne fra Skejby på vigtigheden af at tænke stationer og øvrige mobilitetsknudepunkter som integrerede byrum, hvor bylivsfunktioner og rumlig kvalitet aktivt understøtter uformelle møder i hverdagen.

3. Ingen strategi for området

Aarhus Kommunes planstrategier fra 2015, 2019

og 2023 omtaler hverken Aarhus Universitetshospital som et bystrategisk knudepunkt eller Skejby som et potentielt udviklingsområde for en ny, sammenhængende bydel. Samtidig findes der ingen tværgående strategi eller helhedsplan, der samler hospitalet, de omkringliggende erhvervsområder og vidensmiljøer i en fælles byudviklingsmæssig ramme.

Dette viser, at udviklingen i Skejby tilsyneladende har været uden en, for området, sammenhængende bystrategisk diskussion og prægning, hvilket kan have været bidragende til den store grad af funktionel opdeling i området samt relativt svage integration med det omgivende bysamfund. Læringen for Aalborg er, at hvis ambitionen rækker ud over at være et hospitals- og erhvervsområde og i stedet sigter mod et mere byintegreret og innovativt bymiljø, kræver det en tydeligere retning for, hvad man vil samt en understøttende planlægningsmæssig ramme. Uden en klar vision og strategisk retning kan der være risiko for, at områdets potentialt for f.eks. byliv og innovationsdynamik kun realiseres fragmenteret og i begrænset omfang.

4. Nye grønne forbindelser og gårdhaver

Aarhus Universitetshospital har prioriteret etablering af gårdhaver, rekreative stier og patientvenlige udearealer, som understøtter mental trivsel, ophold og bevægelse for patienter, pårørende og ansatte. De grønne elementer bidrager til oplevelseskvalitet og fungerer som vigtige restituerende rum.

Læring: Selv i funktionelt dominerede hospitalsområder kan natur og sanselige rum skabe høj værdi for trivsel og heling. For Aalborg er erfaringen relevant i arbejdet med at integrere natur og grønne kvaliteter som en bevidst del af områdets rumlige og sundhedsfremmende greb – også i de mest tekniske dele af området.

5. Velfærdsteknologiens Hus

Den politisk vedtagne etablering af Velfærdsteknologiens Hus i Skejby – med forventet åbning i 2027 – illustrerer, hvordan en kommunalt initieret satsning på en dedikeret innovationshub kan anvendes som strategisk greb til at forsøge at styrke samarbejdet mellem offentlige aktører, virksomheder, forskere og brugere inden for

velfærdsteknologi. Huset er tænkt som et fælles fysisk og organisatorisk rum for test, udvikling og kvalificering af løsninger, der adresserer konkrete udfordringer i sundheds- og omsorgssektoren. Selvom huset endnu ikke er realiseret, peger beslutningen om etablering på et tydeligt strategisk ønske om at samle aktører og skabe fælles lærings- og innovationsmiljøer på tværs af fagområder. For Aalborg giver dette en vigtig læring: Målrettede, tematiske innovationshubs kan fungere som katalysatorer for samarbejde og innovation, allerede i kraft af deres strategiske forankring – men deres langsigtede effekt vil afhænge af, hvordan de integreres i den bredere udvikling af området som levende innovationsmiljø.

Skejby illustrerer, hvad der kan ske, når hospitalsområder udvikles som tekniske og monofunktionelle områder: byliv, mødesteder og innovationsdynamik udebliver. For Aalborg peger casen på vigtigheden af at kombinere erhvervsudvikling med bystrategi, mobilitet på menneskets præmisser, grønne kvaliteter og fælles vision – hvis ambitionen er at skabe et levende innovationsmiljø.

Health Innovation Aarhus

Health Innovation Aarhus (HIA) er et partnerskab og en økosystemplatform med fokus på Life Science. HIA blev etableret i 2020 af bl.a. Aarhus Universitet, Aarhus Universitetshospital, INCUBA (forskerpark- og inkubatormiljø), Aarhus Kommune og Region Midtjylland med det formål at styrke samarbejdet om sundhedsinnovation i Aarhus-området.

Hvad gør de?

- Fungerer som fælles brand og samarbejdsplatform for sundhedsinnovation.
- Arrangerer events og netværksaktiviteter, der bringer aktører sammen (fx investorer, startups, forskere) - typisk med fokus på innovation, vidensdeling og kommercialisering. (Jf. eventlisten på deres website).
- Har målet at tiltrække talenter, virksomheder, studerende og investeringer til området.

Kort opsummering: Hvad kan Aalborg lære af Skejby?

- **Et stærkt hospital skaber ikke automatisk et levende innovationsmiljø**
Skejby viser, at selv Danmarks største supersygehus og en høj koncentration af viden- og erhvervsfunktioner ikke i sig selv fører til byliv, mødesteder eller innovationsdynamik, hvis disse ikke planlægges aktivt.
- **Bilbaseret planlægning reducerer byliv og innovationspotentiale**
Når parkering og veje udgør den primære struktur, forringes opholdskvalitet, gang- og cykeltilgængelighed samt mulighederne for uformelle møder – hvilket forskning peger på som centralt for innovation.
- **Kollektiv trafik kræver bymæssig kobling for at skabe merværdi**
Aarhus Letbane giver god tilgængelighed, men fungerer i Skejby primært som transportinfrastruktur. Uden bylivsfunktioner, opholdsmuligheder og aktive stueetager forbliver stationerne transitrum frem for oplagte mødesteder.
- **Manglende kommunal vision og strategi efterlader området til tekniske logikker**
Fraværet af en tydelig bystrategisk vision for AUH-området kan have været medvirkende til, at udviklingen domineres af hospitals- og logistiklogikker. Skejby illustrerer dermed vigtigheden af at definere et sådan områdes rolle og retning i den samlede bys udvikling.
- **Grønne rum og forbindelser skaber værdi**
Gårdhaver og rekreative forbindelser på AUH bidrager positivt til trivsel og heling for patienter, pårørende og ansatte. Natur og grønne rum kan skabe værdi, også når de indpasses i mere teknisk dominerede områder.
- **Tematiske innovationshubs kan samle aktører**
Deres fulde effekt afhænger dog af, hvordan de forankres i det omkringliggende by- og innovationsmiljø.

FAVRHOLM, HILLERØD – NY BYDEL MED SUPERSYGEHUS

Favrholm er et af Danmarks største igangværende byudviklingsprojekter og omfatter ca. 300 ha syd for Hillerød bymidte. Området udvikles som en helt ny bydel fra barmark med Nyt Hospital Nordsjælland og et nyt stadion som centrale aktører. Udviklingen tager i dag afsæt i Helhedsplan Favrholm (2022), som har fokus på bl.a. sundhed, bæredygtighed, bevægelse og fællesskab under en overordnet vision om at skabe en bydel med livskraft på tværs af generationer, aktører og områder. Der har dog været arbejdet med helhedsplanlægning for bydelen siden 2014, hvor den første helhedsplan blev vedtaget, og bydelen fik navnet Favrholm.

Ambitionen er at skabe en blandet, sund og aktiv bydel med boliger, erhverv, uddannelse, idræt, kultur og rekreative landskaber, som fungerer som en naturlig udvidelse af Hillerød by.

Der er desuden etableret en ny station for lokal- og S-tog i forbindelse med byudviklingen, og Favrholm er derfor koblet direkte til det regionale og nationale jernbanenet.

Læringspunkter for Life Science City Aalborg og det sydøstlige Aalborg

1. En integreret bydel med hverdagsliv og sundhed i fokus

En central læring fra Favrholm er, at hospitalsbyggeriet fra begyndelsen er tænkt ind i den samlede byudviklingslogik for bydelen. Hospitalet er ikke planlagt som et isoleret institutionelt anlæg, men fungerer som et aktivt omdrejningspunkt for udviklingen af et nyt, blandet byområde med tydeligt fokus på hverdagslivets funktioner. Hospitalets tilstedeværelse bruges desuden også som afsæt for at vægte sundhed som bærende temaer i byudviklingen, hvor sunde mobilitetsvaner, ophold, leg og bevægelse er indlejret i byens rum og hverdagsfunktioner. Visionen er at skabe en bydel, der danner ramme om både arbejdsliv, familieliv og fritidsliv, og hvor hospitalet spiller sammen med det lokale liv gennem byrum, bynatur og nære fællesområder, der inviterer til både aktivitet og ophold. Sundhed forstås her ikke alene som en

FAKTA

Indbyggertal i den større bymæssige kontekst: Ca. 55.000 indbyggere i Hillerød Kommune.

Afstand til centrum: Ca. 2-3 km

Byudviklingstype: Ny bydel fra barmark

Daglige brugere: 9.000 indbyggere samt flere tusinde arbejdspladser udover de 4.000 forventede ansatte på det nye Hospital Nordsjælland.

Mobilitet: 1 lokal- og S-tog stop. Kollektiv trafik som rygrad. Dertil indrettes bydelen mange steder til bløde trafikanter over biler. Dvs. Fx parkering er sekundært.

Life science-fokus: Ja.

funktion knyttet til hospitalet, men som en kvalitet, der præger byens rum, bevægelsesmønstre og sociale liv.

Selvom det i Aalborg ikke har været muligt at indtænke hospitalsbyggeriet i byudviklingslogikken fra begyndelsen, er det samtidig aldrig for sent. En væsentlig læring herfra er derfor at anvende hospitalets tilstedeværelse mere aktivt som inspirationskilde for den videre byudvikling i det sydøstlige Aalborg, hvor de mange daglige brugere og ansatte kan understøttes gennem en mere hverdagsintegreret tilgang, der f.eks. også kobler sundhed, bevægelse og byliv tættere sammen.

2. En værdibaseret tilgang: sunde og hele liv – fysisk, mentalt og socialt

I helhedsplanen for Favrholm – og i Hillerød Kommune mere generelt – arbejdes der med en udtalt værdibaseret tilgang til byudvikling, hvor ambitionen om “sunde og hele liv – fysisk, mentalt og socialt” fungerer som et retningsgivende princip. Udviklingen af Favrholm tager eksplicit afsæt i et menneskesyn, hvor byens fysiske og sociale rammer aktivt skal bidrage til trivsel, livskvalitet og håndtering af centrale velfærdsudfordringer som ensomhed, mental mistrivsel, fysisk inaktivitet og demografiske forandringer. Visionen er konkretiseret gennem et sæt grundlæggende værdier og principper, herunder sundhed, læring, fællesskab og oplevelser, som anvendes til at operationalisere ambitionerne i den fysiske planlægning.

For Life Science City Aalborg peger dette på et potentiale i at tage mere eksplicit stilling til, hvilke grundlæggende værdier udviklingen af det sydøstlige Aalborg skal baseres på. Samtidig understreger erfaringen fra Favrholm, at den fysiske udformning af byen ikke blot danner ramme om hverdagslivet, men over tid også er med til at forme menneskers adfærd, relationer og livsbetingelser – og dermed kan bidrage aktivt til både individuelle og samfundsmæssige målsætninger.

3. Bæredygtige mobilitetsformer og universelt design

Et spændende inspirationspunkt fra Favrholm er den konsekvente prioritering af kollektiv trafik, gang og cykling som det naturlige førstevalg i bydelen. Den nye station fungerer som et samlende omdrejningspunkt for byliv, erhverv og hverdags-

funktioner, mens bilparkering er tænkt sekundært og integreret underordnet i bystrukturen. Bystrukturen er stationsnær og tæt, og understøttes af et finmasket stinet, hvor gang og cykel opleves som lige så – eller mere – direkte og attraktive end bilen. Samtidig arbejdes der målrettet med universelt design, hvor veje, stier, pladser og bygninger udformes med fokus på tilgængelighed og færdselsmuligheder for alle brugere. Ambitionen er at minimere fysiske barrierer i hverdagen og sikre, at personer med funktionsnedsættelser kan færdes trygt og ubesværet mellem bolig, arbejde, institutioner og byens funktioner. Alle projekter i Favrholm er derfor underlagt krav om tilgængelighedsrevision.

For Aalborg peger dette på muligheden for at arbejde mere konsekvent med mobilitet som bykvalitet, hvor bæredygtige transportformer og universelt design ikke blot ses som tekniske løsninger, men som aktive greb til at understøtte byliv, tilgængelighed og daglig brug af området – særligt fordi det må ventes at blive et område med mange brugere med forskellige behov.

4. Naturen og stihierarki som aktiv struktur

I Favrholm er natur, landskab og bevægelse tænkt sammen som et strategisk infrastrukturelag, der strukturerer byudviklingen. Det grønne og blå system fungerer ikke blot som rekreativt supplement, men som et aktivt bærende greb, der håndterer klima, skaber identitet og understøtter ophold og bevægelse i hverdagen. Stisystemerne er organiseret i et hierarki med tre niveauer: overordnede hovedstier, der forbinder bydelen med station, hospital og Hillerød by; sekundære rekreative stier; samt aktivitetsstier, der tilbyder alternative ruter ud i landskabet. Samlet skaber dette et finmasket net af stier, hvor gang og cykling ofte er den korteste og mest direkte vej, samtidig med at brugerne inviteres til varierede bevægelses- og naturoplevelser.

For Life Science City Aalborg peger dette på et potentiale i at anvende natur og landskab mere aktivt som samlende struktur i byudviklingen og som et planlægningsgreb, der kan understøtte, at mennesker bevæger sig gennem området frem for uden om det via vejnettet. Dette kan bidrage til at skabe bedre rumlige forudsætninger for tilfældige møder.

5. Oplevelsesrige bymiljøer – arkitektur som mere end vartegn

En yderligere læring fra Favrholt er, at ambitionen om banebrydende og nytænkende arkitektur ikke alene knytter sig til enkelte vartegn som hospitalet eller større campusbyggerier. Helhedsplanen lægger vægt på, at den arkitektoniske opgave i lige så høj grad handler om at skabe sammenhængende og oplevelsesrige bymiljøer, der er attraktive at færdes i til fods og på cykel – særligt i bydele, hvor traditionelle handeleggader ikke nødvendigvis udgør omdrejningspunktet for bylivet. Her peges bl.a. på betydningen af aktive kantzoner mod byens rum, hvor bygninger bidrager til liv i stueplan gennem publikumsrettede funktioner, indgangspartier, fællesfaciliteter samt vinduer og glaspartier, der giver indblik i aktivitet – også i aftentimerne. Suppleret med opholds- og aktivitetszoner, åbne forhaver og terrasser tæt på byrummet kan arkitektur og byrum tilsammen understøtte en oplevelse af liv og bevægelse i hverdagen.

For Life Science City Aalborg peges dette på et potentiale i at arbejde med arkitektur og byrum som samlet oplevelse, hvor hverdagsbyggeriet, bevægelsesruterne og de mellemliggende rum spiller en lige så vigtig rolle som markante byggerier. En sådan tilgang kan bidrage til at understøtte ophold, bevægelse og uformelle møder i området – og dermed også de dynamikker, der er centrale for et levende innovationsmiljø. Samtidig viser dette, at byliv kan understøttes på mange forskellige måder.

Foto: Favrholt helhedsplan 2022

Kort opsummering: Hvad kan Aalborg lære af Favrholt?

- **Bruge hospitalet som aktiv drivkraft for byudvikling** – ikke som et isoleret anlæg, men som inspirationskilde til at skrue op for sundheden i området, samt sikre at hverdagslivet hænger sammen for de kommende mange brugere.
- **Tænke og arbejde mere værdibaseret.** Det kunne eksempelvis være med sundhed og trivsel som et gennemgående princip i den fysiske planlægning – fysisk, mentalt og socialt.
- **Prioritere bæredygtig mobilitet og universelt design konsekvent,** så gang, cykling og kollektiv trafik er de nemme og naturlige valg for alle.
- **Brug natur, landskab og stier som samlende struktur,** der understøtter bevægelse, ophold og skaber fundament for flere uformelle møder i hverdagen.
- **Skabe oplevelsesrige bymiljøer gennem hverdagsarkitektur,** aktive kantzoner og attraktive opholdsrum som en måde at understøtte livet mellem husene på.

INNOVATION DISTRICT COPENHAGEN

Innovation District Copenhagen (IDC) er et nationalt og kommunalt forankret innovationsdistrikt, der udvikles omkring Københavns Universitets Nørre Campus, Rigshospitalet, Københavns Professionshøjskole og tilstødende byområder på Nørrebro og Østerbro. Distriktet er placeret midt i den tætte by og bygger videre på en allerede meget høj koncentration af uddannelses-, forsknings- og sundhedsinstitutioner.

IDC er etableret gennem et formelt partnerskab mellem staten, Københavns Kommune og Københavns Universitet, suppleret af region, hospital, professionshøjskole, grundejere og innovationsaktører. Udviklingen understøttes af en fælles visionsplan og en tydelig politisk aftale, der sætter retning for både den fysiske, organisatoriske og indholdsmæssige udvikling.

Distriktet har et stærkt strategisk fokus på life science og kvanteteknologi og positionerer sig eksplicit i en international konkurrence om talent, virksomheder og investeringer.

Læringspunkter for Life Science City Aalborg og det sydøstlige Aalborg

1. En tydelig fælles vision – politisk og strategisk forankret

En central styrke ved IDC er, at visionen er klart formuleret, bredt forankret og koblet til både nationale strategier (life science, kvanteteknologi, iværksætter) og kommunal planlægning. Visionen fungerer som et fælles pejlemærke, som både offentlige og private aktører kan navigere efter. Denne fælles retning er formelt forankret i en politisk aftale mellem staten, Københavns Kommune og Københavns Universitet, som fastlægger rammerne for udviklingen af IDC som nationalt og internationalt orienteret innovationsdistrikt.

Med aftalen er parterne også blevet enige om en visionsplan for udviklingen af området. En visionsplan, der eksplicit kobler fysisk byudvikling, forsknings- og innovationspolitik samt erhvervs-

FAKTA

Indbyggertal i den større bymæssige kontekst: Ca. 1,4 mio. i hovedstadsområdet

Afstand til centrum: 0 km – er placeret centralt i København (Nørrebro/Østerbro)

Byudviklingstype: Omdannelse og fortætning af eksisterende byområde.

Virksomheder: Ca. 500

Mobilitet: Metro, S-tog, cykelinfrastruktur og stationsnærhed og gode forhold for gående

Life science-fokus: Ja.

Governance: Formelt partnerskab + understøttende sekretariat med 3 fuldtidsansatte og 2 deltidsansatte.

udvikling og samtidig tydeliggør, hvordan distriktet skal bidrage til at løfte både nationale vækstambitioner og byens langsigtede udvikling. Den politiske forankring giver innovationsdistriktet en stabil strategisk platform og sikrer kontinuitet på tværs af forvaltningsniveauer og politiske perioder.

2. Et dedikeret sekretariat med kontinuitet og kapacitet

IDC har et fast sekretariat med dedikerede medarbejdere, der arbejder kontinuerligt med koordinering, tiltrækning, netværk, kommunikation og mere lavpraktisk byudvikling, som f.eks. wayfinding og byrumsinventar. Sekretariatet fungerer som et organisatorisk bindeled mellem aktørerne og sikrer, at strategier omsættes til handling over tid – også på tværs af skiftende projekter og interesser.

3. Innovation tænkt sammen med byliv og hverdagsfunktioner

I IDC forstås byliv og hverdagsfunktioner som en integreret del af innovationsøkosystemet. I visionsplanen fremhæves ambitionen om “et levende distrikt i en dynamisk by”, hvor byliv, sammenhæng og ophold aktivt bruges til at understøtte videndeling og innovation.

Visionsplanen arbejder bevidst med elementer som bylivsknudepunkter, fortætning og bylivsskabende elementer såsom aktive stueetager, mødesteder, kulturfunktioner og offentligt tilgængelige faciliteter, der er med til at øge opholdstiden og højne ”bump faktoren” i innovationsdistriktet. Dette med ønsket om, at distriktets ”brugere og borgere ikke kan undgå at støde på hinanden”. Visionsplanen betegner samspillet mellem bydelens hverdagsliv og områdets uddannelses- og erhvervsaktører som værende drivkraften i distriktet.

4. Klar kobling mellem fysisk planlægning og innovationsagenda

IDC arbejder eksplicit med, at byudvikling, mobilitet, byrum og erhvervsarealer skal understøtte innovationsmålsætningerne. Den fysiske del af visionsplanen og de såkaldte “åbningsgreb” er direkte koblet til ambitionen om at skabe kritisk masse, synlighed og international tiltrækningskraft, og generelt fremgår det tydeligt i visionspla-

nen, at det fysiske miljø anses som medskaber af innovation – ikke blot som ramme.

Et centralt særkende ved IDC er, at denne kobling realiseres i et allerede eksisterende og ikke mindst et tæt bebygget område. Udviklingen tager ikke afsæt i barmark, men i transformation, fortætning og gentænkning af eksisterende bystrukturer og bygningsmasser. Planlægningen fokuserer på at åbne, forbinde og aktivere det eksisterende gennem nye byrum, aktive stueetager, bedre forbindelser og fælles funktioner – frem for at erstatte det bestående.

5. Fælles wayfinding og synlig identitet i byrum siden 2016

IDC har siden 2016 arbejdet med innovationsdistriktets egen wayfinding og byrumsinventar som strategisk greb til at gøre innovationsdistriktet synligt i hverdagen. Gennem sammenhængende skiltning, markeringer i byrummet og fælles byrumsinventar skabes genkendelighed og orienterbarhed for dem, der færdes i området.

Wayfinding bruges ikke kun til at vise vej, men til at kommunikere identitet og tilhørsforhold og gøre det tydeligt, at man bevæger sig i et innovationsdistrikt. De arbejder med, at innovationsdistriktet skal kunne aflæses og opleves i praksis – ikke kun formuleres i strategier og visioner. gle steder lægges dog op til erstatning i form af fortætning af funktionstømte bygninger.

6. Fælles faciliteter på tværs – et spirende eksempel

Det nævnes, at IDC mangler fælles, tværgående faciliteter, som kan bruges på tværs af distriktets institutioner, virksomheder og forskningsmiljøer. Flere funktioner er i dag organiseret inden for de enkelte aktørers egne rammer, hvilket begrænser potentialet for deling, krydsbrug og uformelle møder på tværs af organisatoriske skel. Dog ses der 'i det små' eksempelvis, at der er opstået en form for koordineret deling af mikroskopi-faciliteter, hvor avanceret udstyr, kompetencer og support er blevet samlet i en fælles ramme – dog helt af sig selv.

Når KPI'er ikke giver mening

Innovationsdistriktet har bevidst fra-valgt faste KPI'er. Begrundelsen er, at det er vanskeligt – og ofte misvisende – at isolere effekten af enkeltstående indsatser i komplekse innovationsøkosystemer. Samtidig vurderes det som uhensigtsmæssigt at reducere innovationsprocesser til kortsigtede, målbare output, når innovation i praksis er et langsigtet, relationelt og ofte ikke-lineært fænomen.

Som forskningslitteraturen også indikerer er innovation kontekstafhængig og succesparametre kan defineres på mange måder - der findes ikke en 'one size fits all'. Læringen for Life Science City Aalborg er derfor ikke nødvendigvis at fravælge måling, men at overveje, hvilke former for evaluering der er mest hensigtsmæssige at anvende i et dynamisk innovationsmiljø, og om traditionelle, generaliserede KPI'er evt. bør suppleres eller erstattes af andre, mere kontekstnære vurderingsformer.

INNOVATIONSFREMMEDE BYRUM I COPENHAGEN SCIENCE CITY

Innovationsdistriktet som "fabrik", der skaber nye virksomheder

Innovation District Copenhagen anser sig selv som en slags "fabrik" for nye virksomheder og idéer uden formålet om at "holde på dem for altid". De ser innovationsdistriktets rolle som at fungere som et intensivt udviklingsmiljø, hvor viden, talenter og relationer kan omsættes til nye virksomheder og løsninger, der efterfølgende 'kan vokse sig ud af' distriktet og "flytte hjemmefra" - til andre dele af landet.

For Aalborg indikerer dette et potentiale i at tænke sig ind i det større, nationale innovationsøkosystem, samt at gøre sig attraktiv som aftager til de virksomheder, der evt. måtte "flytte hjemmefra".

Kort opsummering: Hvad kan Aalborg lære af Innovation District Copenhagen?

- **En ambitiøs og fælles vision er vigtig**
En ambitiøs og klar vision, forankret på tværs af offentlige og private aktører, er med til at skabe fælles retning, legitimitet og ikke mindst kontinuitet over tid.
- **Et dedikeret sekretariat gør strategien operationel**
Fast organisatorisk kapacitet er afgørende for at omsætte visioner til handling samt at sikre koordinering og sammenhæng på tværs af aktører og projekter.
- **Bump factor, byliv og hverdagsfunktioner som drivkræfter for innovation**
Ophold, mødesteder og aktive stueetager øger sandsynligheden for uformelle og gentagne møder, som er centrale for videndeling og innovation.
- **Fysisk planlægning kan medskabe innovation – også i eksisterende by**
Transformation og fortætning af eksisterende byområder kan bruges strategisk til at styrke innovation; det er aldrig for sent at tænke by- og erhvervsudvikling endnu tættere sammen.
- **Wayfinding og byrumsinventar som identitetsskabende lag**
En tydelig og gennemgående visuel identitet i wayfinding og byrumsinventar bidrager til at skabe sammenhæng i området. Grebene styrker orienterbarhed og bevægelsesflow mellem aktører og funktioner og fungerer samtidig som et samlende, identitetsskabende lag, der gør innovationsdistriktet genkendeligt og aflæseligt i hverdagen.
- **En del af det større, nationale innovationsøkosystem**
Forståelsen af innovationsdistriktet som en aktiv del af et større innovationsøkosystem, hvor mobilitet, netværk og synergieffekter på tværs af geografi er afgørende for både international konkurrenceevne og tiltrækning.

LUND INNOVATION DISTRICT, SVERIGE

Lund Innovation District (LID) er et internationalt anerkendt innovationsdistrikt, der har udviklet sig over flere årtier. LID har afsæt i Lunds Universitet, Universitetshospitalet, etablerede science parks (Ideon Science Park og Medicon Village) samt de to verdensledende forskningsfaciliteter MAX IV og ESS (European Spallation Source). Distriktet er ikke et enkeltstående byudviklingsprojekt, men en geografisk afgrænset koncentration af forskning, uddannelse, erhverv, boliger og byliv, der tilsammen udgør et tæt innovationsøkosystem - det meste inden for gåafstand.

En letbane forbinder størstedelen af området og udgør på den måde rygraden i distriktet.

Den nyeste fysiske udvidelse finder sted i Brunnsköv/Science Village, hvor Lund Kommune – i tæt samarbejde med universitetet, regionen og private aktører – har planlagt en helt ny bydel omkring ESS og MAX IV. Området udvikles med høj tæthed, blandede funktioner, stationsnærhed (letbane) og et stærkt fokus på bæredygtighed, byliv og offentlig adgang til forskningsmiljøerne.

FAKTA

Indbyggertal i den større bymæssige kontekst: Ca. 130.000 – dog ser de sig som en del af "Greater Copenhagen" og skriver i præsentationsmateriale: *"4.4 million inhabitants and Scandinavia's largest recruitment base of highly skilled employees"*.

Daglige brugere: Ca. 30.000 ansatte og forskere i innovationsdistriktet, ca. 47.000 studerende ved universitetet + beboere og besøgende

Byudviklingstype: Kombination af historisk by, universitetsby, tidligere fabriksfaciliteter og science parks samt ny bydel med blandet bolig/erhverv (Brunnsköv)

Alder: Ideon Science Park blev grundlagt i 1983 og siden da er Medicon Village (life Science) og Science Village Scandinavia (med ESS og MAX IV) kommet til. Sidstnævnte er en del af en helt ny bæredygtig bydel kaldet Brunnsköv, som er ved at blive udbygget.

Mobilitet: Sporvogn (åbnet i december 2020) som rygraden gennem området samt cykel- og gangprioriteret.

Life science-fokus: Ja.

Innovation som hverdagsøkologi – ikke som særsilt sektor

En central styrke ved Lund Innovation District er, at innovation ikke forstås som en afgrænset sektor, men som en slags hverdagsøkologi, der opstår i krydsfeltet mellem forskning, erhverv, uddannelse, bolig, byliv og mobilitet. Innovationsdistriktet rummer derfor ikke kun laboratorier og kontorer, men også boliger, skoler, rekreative rum, caféer og fælles mødesteder samt stiforbindelser. Denne blanding skaber et konstant overlap mellem det professionelle og hverdagslivet, hvor møder opstår på tværs af roller og tidspunkter.

Læringspunkter for Life Science City Aalborg og det sydøstlige Aalborg

1. Innovation som by – ikke som projekt

En central læring fra Lund er, at innovationsdistriktet ikke er etableret som et tidsafgrænset projekt, men som en langsigtet bystrategi. Innovation forstås her som noget, der opstår i krydsfeltet mellem forskning, erhverv, iværksætteri, hverdagsliv og by. Ifølge materialet fra Lund Innovation District peges der på, at den fysiske geografi og struktur understøtter dette krydsfelt, herunder at mennesker mødes uformelt - og ofte.

2. "Global impact within walking distance"

Lund arbejder bevidst med kompakthed, gangbarhed og cykeltilgængelighed som et strategisk greb. Distriktets aktører – universitetsfunktioner, hospital, start-ups, science parks, laboratorier og boliger – er placeret, så daglige møder kan ske til fods – og det er helt bevidst bydesign. Intentionen i Lund er at alt skal være inden for gåafstand, fordi det understøtter spontane møder, videndeling og tværfaglige samarbejder.

Kompakthed som strategisk greb for innovation

Lund arbejder eksplicit med kompakthed og 'walkability' som strategiske greb. Distriktets aktører er placeret inden for kort afstand, så hverdagsmobilitet i høj grad kan foregå til fods eller på cykel. Denne fysiske nærhed reducerer friktion i samarbejde og øger sandsynligheden for uformelle møder – både planlagte og tilfældige.

Erfaringerne peger på, at innovation ikke kun afhænger af, hvem der er til stede, men af hvor let det er at mødes i praksis. For Aalborg understreger dette vigtigheden af at prioritere menneskelig skala, korte afstande og aktive forbindelser – frem for spredte funktioner og en bilbaseret struktur.

3. Byudvikling koblet til tung forskningsinfrastruktur

I den nyetablerede bydel Brunshög er nogle af verdens mest avancerede forskningsfaciliteter (ESS og MAX IV) ikke gemt væk i lukkede tekniske enklaver, men aktivt brugt som drivere for byudvikling. Den lokale planlægning lægger bl.a. vægt på offentlig adgang, formidling, udstillingsrum og fælles mødesteder, så forskningen bliver en synlig og integreret del af bylivet i bydelen, hvor der også er indtænkt boliger, restauranter, butikker etc.

4. En tydelig innovationsidentitet – også internationalt

Lund har formået at formulere og kommunikere en klar fortælling om sig selv som innovationsdistrikt, både nationalt og internationalt. Denne identitet bruges aktivt til talenttiltrækning, investeringer og internationale partnerskaber. For Aalborg peger dette på vigtigheden af tidligt at formulere en fælles fortælling og positionering for Life Science City, ud over de fysiske planer.

Dertil peger Lund-casen på, at et innovationsdistrikt kan rumme flere klynger, og at innovationsdistriktet er i alles interesse ift. branding samt tiltrækning og fastholdelse af både virksomheder og talent.

Foto: Lund spörvogn i Brunshög. Eget foto

5. En del af noget større – skalering gennem fælles fortælling

En væsentlig læring fra Lund Innovation District er måden, hvorpå aktørerne konsekvent positionerer sig selv i en større sammenhæng. Innovation forstås ikke kun som noget, der sker i Lund, men som en del af Sverige som innovationsnation, Skåne som stærk innovationsregion og Greater Copenhagen som cross-border megaregion. Denne flerskala-tænkning bruges aktivt i både branding, tiltrækning af talenter og internationale samarbejder.

Bemærkelsesværdigt er det, at aktørerne i Lund Innovation District ikke nødvendigvis deler én entydig, formaliseret vision, men alligevel og tydeligt betragter de sig som del af det samme økosystem. Universitet, hospital, science parks, virksomheder og kommune arbejder ud fra forskellige logikker og interesser, men med en fælles forståelse af, at de tilsammen udgør innovationsdistriktet.

6. "People meet people" – innovation som relationel praksis

Et gennemgående princip i Lund Innovation District er forståelsen af, at innovation opstår, når mennesker mødes. Ikke primært gennem formelle projekter og møder, men gennem gentagne, uformelle interaktioner mellem forskere, iværksættere, studerende, virksomheder og offentlige aktører.

I Lund har de opdaget, at disse møder skaber spinoffs – i form af nye idéer, samarbejder, virksomheder og forskningsprojekter – som igen driver ny innovation og vækst. Den fysiske og organisatoriske struktur i Lund understøtter netop dette: korte afstande, fælles mødesteder, science parks med aktiv community-facilitering og en bystruktur, der gør det let at mødes i hverdagen. Innovation ses dermed ikke som en lineær proces, men som et relationelt kredsløb, hvor mennesker igen og igen krydser hinandens veje.

Lund viser, hvordan et hospitals- og universitetsnært innovationsmiljø kan udvikles som en levende bydel, hvor grøn mobilitet, byliv og hverdagsfunktioner er lige så centrale som forskning og erhverv. Samtidig illustrerer casen, at stærke innovationsmiljøer opbygges over tid og kræver vedvarende strategisk fokus – ikke kun på bygninger og arealer, men på relationer, mødesteder og menneskelig interaktion.

Det bemærkelsesværdige ved Lund Innovationsdistrikt er også, at det er en kombination af flere bymæssige typologier: området indeholder traditionelle erhvervspark med store parkeringsflader og veje, og samtidig er det et kompakt område med en urban karakter og liv, når man bevæger sig langs sporvognsaksen og i universitetsområdet, som rækker helt ind til bykernen i Lund.

Langsigtet governance, planlægning og fælles fortælling

En ofte overset, men afgørende læring fra Lund er betydningen af langsigtet governance og et fælles narrativ. Innovationsdistriktet er ikke drevet af én enkelt aktør eller masterorganisation, men af et vedvarende samspil mellem kommune, universitet, region, science parks og private aktører. Samtidig har Lund formået at formulere og fastholde en klar fortælling om sig selv som international innovationsby og -distrikt, uden at der er en mere indholdsmæssig vision tilknyttet dertil. Sidstnævnte er dog noget, som de pt. arbejder på at skabe.

For Aalborg peger dette på, at stabile samarbejdsstrukturer og et tydeligt fælles mål og narrativ om at være en del af samme distrikt er det, der kan bære projektet over tid – også ifm. skiftende politiske og organisatoriske dagsordener.

Kort opsummering: Hvad kan Aalborg lære af Lund Innovation District?

- **Innovationsdistriktet er en bystrategi – ikke et projekt**
Lund viser, at stærke innovationsmiljøer opbygges som en langsigtet bystrategi, hvor forskning, erhverv, boliger og byliv udvikles sammen over tid – frem for som tidsafgrænsede projekter eller funktionsopdelte områder.
- **Kompakthed og walkability er afgørende for innovation**
Den fysiske nærhed mellem universitet, hospital, virksomheder, boliger og science parks – ofte inden for gåafstand – øger sandsynligheden for gentagne, uformelle møder, som er centrale for videndeling og innovation.
- **Tung forskningsinfrastruktur kan være drivkraft for byudvikling**
I Lund er ESS og MAX IV aktivt integreret i byudviklingen gennem offentlig adgang, formidling og mødesteder. Forskningen er synlig og en del af bylivet – ikke gemt væk i lukkede tekniske enklaver.
- **Innovation opstår i relationer – ikke kun i projekter**
Lunds innovationsøkosystem er organiseret omkring princippet “people meet people”, hvor innovation forstås som et relationelt kredsløb drevet af gentagne, uformelle møder understøttet af både fysiske og organisatoriske strukturer.
- **Governance kan bygge på økosystem-tænkning frem for én masterorganisation**
Distriktet fungerer gennem et koordineret samspil mellem kommune, universitet, hospital, science parks og private aktører, uden én dominerende styringsenhed. Den fælles forståelse af at indgå i samme økosystem er afgørende.
- **Flerskala-tænkning og klar innovationsidentitet**
Lund har formået at positionere sig som innovationsdistrikt i en større skala – som del af Skåne, Sverige og Greater Copenhagen – hvilket styrker international synlighed, talenttiltrækning og partnerskaber.
- **Innovationsdistrikter kan rumme flere klynger og typologier**
Lund viser, at et innovationsdistrikt ikke behøver være homogent. Det kan rumme både traditionelle erhvervsparker og kompakte, urbane miljøer – så længe der er stærke forbindelser og fælles fortælling.

Opsamling på cases: overordnede læringer på tværs

Casestudierne peger på, at hospitals- og universitetsnære innovationsmiljøer kan udvikle sig i meget forskellige retninger – fra monofunktionelle, teknisk dominerede områder til tætte, blandede og levende bydele. Forskellene handler ikke primært om, hvor stærke institutionerne er, men om hvorvidt området udvikles med en bevidst stedslogik og strategisk logik, der understøtter det relationelle aspekt, byliv og hverdagsfunktioner som en del af innovationsøkosystemet.

En central læring er, at innovation ikke opstår af den fysiske nærhed i sig selv, men af at der er muligheder for at mennesker kan mødes gentagne gange i hverdagen. I Lund, København og Favrholm understøttes dette gennem kompakthed, walkability, mødesteder og en struktur, hvor især mobilitet og byliv binder funktioner sammen. Skejby illustrerer omvendt, at selv høj koncentration af sundheds- og vidensfunktioner ikke bliver til et levende innovationsmiljø, hvis området primært formes af logistiske hensyn, store parkeringsflader og fravær af opholds- og mødesteder. Innovation er i høj grad et relationelt fænomen, som kræver både fysiske og organisatoriske strukturer, der gør f.eks. Lund-konceptet om “people meet people” muligt.

Casene viser også, at mobilitet er en katalysator, men kun når den kobles til byliv. Stationer og knudepunkter skaber ikke byliv og møder på tværs, hvis stationerne placeres i tomrum uden aktive stueetager, ophold og bylivsfunktioner. Omvendt kan kollektiv transport og gang- og cykelprioritering fungere som strukturerende greb, når de tænkes aktivt sammen med byrum, mødesteder og hverdagsfunktioner.

En tredje læring er betydningen af helhedsplanlægning og fælles strategisk retning. Odense, Favrholm, Copenhagen Innovation District og Lund illustrerer værdien af at udvikle områder med en samlet byudviklingslogik over tid – og med hospital og vidensinstitutioner indlejret i en bredere bymæssig strategi. Skejby peger på risikoen ved fravær af en tydelig kommunal vision: når bystra-

tegisk retning mangler, bliver området let styret af tekniske og logistiske løsninger. Innovation som bydel og byområde kræver derfor, at kommunen (sammen med øvrige partnere) aktivt definerer områdets rolle i den samlede bys udvikling: Hvad skal området kunne for at understøtte innovation og den øvrige by?

Casene peger desuden på naturens potentiale som en strategisk struktur. I Odense og Favrholm fungerer grøn-blå strukturer som en sammenbindende ryggrad, der samtidig understøtter klimatilpasning, sundhed, ophold og identitet. Dertil viser Skejby, at selv i teknisk dominerede hospitalsområder kan grønne rum (fx gårdhaver) skabe betydelig værdi for trivsel og heling – her kun for patienter, pårørende og hospitalsansatte og således ikke for øvrige aktører i området. De mest transformative effekter opstår dog, når naturen kobles til hverdagsmobiliteten og kommer helt tæt på bygningerne og dermed de mennesker, der bor i, arbejder i, bruger og besøger områderne.

Endelig viser casene, at organisering og facilitering er lige så afgørende som fysiske rammer. Community-drevne innovationshuse og opmærksomhed på lokal governance understøtter netværk, relationer og samarbejde på tværs. Samtidig illustrerer Skejby's planlagte satsning på Velfærdsteknologiens Hus, at tematiske hubs kan samle aktører andre steder end inden for forskningsinstitutionerne eller ude i den kliniske praksis.

Innovationsdistrikterne i København og Lund viser desuden, hvordan en bevidst flerskala-positionering – lokalt, regionalt, nationalt og internationalt – kan anvendes strategisk til at koble lokale styrker med bredere innovationsnetværk og skabe gensidige værdistrømme på tværs af geografi.

Samlet set peger casestudierne på, at udviklingen af Life Science City Aalborg bør forstås som en langsigtet by- og innovationsstrategi, hvor byliv, mobilitet, natur, mødesteder, governance og fælles fortælling tænkes sammen som forudsætninger for innovation.

Foto: Innovation District Copenhagen
Eget foto.

Foto: Steno Diabetes Center Nordjylland. Eget foto

Hvad fortæller den lokale kontekst os?

I denne del af rapporten ses nærmere på det sydøstlige Aalborg, og dets særlige forudsætninger, udfordringer og potentialer ift. at fremme life science og et levende innovationsmiljø. Udviklingen af Life Science City Aalborg og det sydøstlige Aalborg i det hele taget skal forstås i lyset af både den fysiske og planmæssige kontekst samt de aktører og institutioner, der allerede i dag præger området.

Dette kapitel giver derfor først et kort overblik over baggrund og overordnede rammer for områdets udvikling, herunder kommunale strategier og planer, og peger på, hvordan disse danner et afsæt for ambitionen om at udvikle Life Science City Aalborg som et levende innovationsmiljø. Derefter ses nærmere på, hvordan en række af områdets hovedaktører og -interesser opfatter denne del af Aalborg, og hvilke perspektiver dette giver for det videre arbejde i området.

FAKTA

Indbyggertal i den større bymæssige kontekst: Ca. 225.000 i Aalborg Kommune

Daglige brugere: Ca. 25.000 daglige, fremtidige brugere (baseret på interviewdata) + beboere

Byudviklingstype: Oprindeligt barmark i 1970'erne, og er sidenhen blevet udviket yderligere og fortættet. Indeholder både boliger, uddannelse, erhverv og snart også hospital.

Mobilitet: 4 plusbusstoppesteder, supercykelsti, ikke indrettet til gående alle steder.

Life science-fokus: Ja.

Governance: Organiseret i partnerskabet Life Science City Aalborg, hvor Region Nordjylland, Aalborg Kommune, Aalborg Universitet og University College Nordjylland er repræsenteret. Dertil findes flere erhvervsnetværk og ad hoc samarbejder mellem aktørerne i området.

Baggrund og rammer for udviklingen i området

I dette afsnit belyses, hvordan det eksisterende strategiske og overordnede planmæssige grundlag rammesætter udviklingen af området, og hvordan dette – set i lyset af relevant forskning – peger på både udfordringer og endnu uudnyttede potentialer.

Hvad er Life Science City Aalborg?

Life Science City Aalborg er et partnerskab og strategisk udviklingsinitiativ, der tager afsæt i et allerede eksisterende nordjysk økosystem for sundhed, forskning og uddannelse. Området rummer i dag Aalborg Universitetshospital som regionens største arbejdsplads, Aalborg Universitet med stærke sundheds- og teknologiske forskningsmiljøer samt Professionshøjskolen UCN med praksisnære sundhedsuddannelser. Sammen med eksisterende virksomheder og vidensmiljøer udgør dette et solidt fundament for sundhedsinnovation og erhvervsudvikling.

Visionen for Life Science City Aalborg er – gennem et formaliseret partnerskab mellem Region Nordjylland, Aalborg Kommune, Aalborg Universitet og Professionshøjskolen UCN – at videreudvikle dette udgangspunkt til et mere sammenhængende og levende innovationsmiljø. Her skal fysisk planlægning, byliv, mobilitet, samarbejdsformer og erhvervsudvikling i højere grad understøtte hinanden og skabe rammer for test, afprøvning og skalering af nye sundheds- og velfærdsløsninger.

Hvad siger planstrategien?

I Aalborg Kommunes Planstrategi 2023 peges der overordnet på behovet for at udvikle byen i en brydningstid præget af klima-, ressource- og velfærdsudfordringer. Planstrategien lægger vægt på den blandede by, den bæredygtige kompakte by samt strategisk erhvervsplanlægning, hvor byudvikling, erhverv og mobilitet tænkes sammen i helheder frem for i adskilte funktioner.

Særligt inden for strategisk erhvervsplanlægning fremhæves behovet for proaktiv helhedsplanlægning og målrettede vækstzoner, hvor erhverv kan

drage fordel af nærhed til viden, talent og infrastruktur. Her udpeges universitetsområdet i det sydøstlige Aalborg som et centralt vækstområde for videnstunge erhverv og sundhedsinnovation. Der peges yderligere på et estimeret pladsbehov på 77.000-175.000 m² til de videnstunge tjenesteydelser fem mod 2040. Planstrategien fremhæver desuden, at en analyse fra Damvad Analytics ("Plads til vækst 2040") viser, at mange virksomheder prioriterer beliggenhed i bymæssige omgivelser højt, og ofte højere end de prioriterer f.eks. tilgængelighed og parkeringsarealer.

Planstrategien lægger desuden vægt på sundhed, trivsel og rekreative kvaliteter som integrerede elementer i byudviklingen, og ønsker flere mødesteder og grønne nærmiljøer, der inviterer til bevægelse, interaktion og restitution. De peger på, at naturen skal tættere på hverdagslivet.

Selvom Life Science City Aalborg ikke nævnes eksplicit som et selvstændigt indsatsområde i Planstrategi 2023, kan initiativet ses som en konkret udmøntning af planstrategiens overordnede principper og prioriteringer. Særligt fokus på videnstunge erhverv, nærhed til uddannelses- og forskningsmiljøer samt sammentænkning af erhvervsudvikling, byliv og mobilitet afspejler de strategiske pejlemærker, som planstrategien opstiller for byens langsigtede udvikling.

Hvad siger erhvervsstrategien?

Aalborg Kommunes erhvervsstrategi for perioden 2023-2026 sætter en klar retning for, hvordan kommunen vil understøtte erhvervslivets vækst og udvikling frem mod 2030, herunder med fokus på bæredygtighed, innovation og samarbejde mellem aktører på tværs af sektorer. Visionen er, at Aalborg skal være kendt som frontløber inden for den grønne omstilling og som et sted, hvor offentlige og private aktører sammen udvikler og implementerer bæredygtige og innovative løsninger på fremtidens udfordringer. Strategien hæfter også erhvervslivet tæt op på kommunens overordnede ambition om at skabe 12.000 virksomheder og 128.000 beskæftigede i 2030, kombineret med

høj tilfredshed med kommunens erhvervsservice. Erhvervsstrategiens mål, prioriteringer og indsats har tydelig relevans for udviklingen af innovationsmiljøer som eksempelvis Life Science City Aalborg, men området eller partnerskabet nævnes ikke eksplicit i strategien.

Strategiens konkrete prioriteter og indsatser er:

1. **Erhvervsbetjening:** At sikre en klar og entydig indgang til kommunen samt smidig og effektiv sagsbehandling.
2. **Proaktiv planlægning for erhvervsudvikling:** At tiltrække og udvikle virksomheder gennem aktiv, strategisk og helhedsorienteret planlægning.
3. **Forretningsudvikling og vækst:** At understøtte bæredygtig vækst og udvikling i både nye og etablerede virksomheder.
4. **Grøn forsyningsikkerhed:** At styrke forsyningsinfrastrukturen med henblik på at fastholde og tiltrække virksomheder inden for grøn energi og grøn omstilling.
5. **Tilgængelighed af rette kompetencer:** At sikre adgang til kvalificeret og tilgængelig arbejdskraft for erhvervslivet.
6. **Innovative løsninger og partnerskaber:** At udvikle kommunen som aktiv driver for udvikling, test og skalering af nye løsninger.
7. **Attraktiv og international:** At sikre storbykvaliteter i Aalborg gennem byliv, oplevelser, mødesteder, kultur og handel.

Samlet set understreger erhvervsstrategien betydningen af partnerskaber, bæredygtig innovations- og forretningsudvikling, adgang til kompetencer samt strategisk areal- og helhedsplanlægning som centrale greb til at tiltrække og udvikle virksomheder. Disse elementer er samtidig vigtige for at understøtte et levende og konkurrencedygtigt innovationsmiljø i det sydøstlige Aalborg.

Life science italesættes ikke direkte som et erhvervmæssigt fokus, men der henvises til de styrkepositioner og geografier, som er udpeget i Invest in Aalborgs strategi – og her står life science som en af de prioriterede nøglesektorer.

Hvad siger kommuneplanen?

I kommuneplanen kaldes Life Science City Aalborg og det omkringliggende område i det sydøstlige Aalborg for Universitetsområdet. Et område, der i kommuneplanen er udpeget som

et strategisk byudviklingsområde, som strækker sig fra Universitetshospitalet i øst til Gigantium i vest og rummer Aalborg Universitet, kommende universitetshospital, erhverv, boliger og grønne strukturer. Det overordnede mål for området er at udvikle en blandet bydel med boliger og erhverv, der har gavn af nærheden til universitetet og hospitalet.

Kommuneplanen viderefører planstrategiens overordnede prioriteringer i den fysiske planlægning, hvor universitets- og hospitalsområdet indgår som et område med fokus på vidensarbejdspladser, uddannelse, forskning og erhverv samt mulighed for fortætning, omdannelse og udvikling af nye funktioner over tid.

Hvor den tidligere strukturplanlægning af Universitetsområdet, ifølge rammebeskrivelsen, primært havde fokus på funktionel adskillelse mellem hospital, uddannelse og erhverv, ses der i den gældende kommuneplan en bevægelse mod større funktionsblanding, bedre kobling til kollektiv transport og cykelinfrastruktur samt øget opmærksomhed på byrum, ophold og forbindelser. Dette har åbnet nye planmæssige muligheder for at arbejde med området som et mere sammenhængende byområde frem for et traditionelt erhvervs- og institutionsområde.

Kommuneplanen lægger bl.a. vægt på:

- At områdets grønne kiler og landskabelige strukturer bevares og fortsat danner identitet og struktur for bydelen.
- At den overordnede bystruktur bygger videre på princippet om en fingerstruktur, hvor bebyggelse og landskab flettes sammen
- At der sikres et sammenhængende og arkitektonisk markant bybånd, der sammen med PlusBus binder hele byområdet sammen i en østvestgående. Bybåndet tænkes som en form for hovedgade og beskrives flere steder som havende pladser, torve og nye byrum.
- At erhverv prioriteres i områder med høj trafikalt tilgængelighed, mens boliger placeres i mere rolige, grønne omgivelser med god tilgængelighed til Plusbus. Samtidig skal der sikres langsigtede udviklingsmuligheder for både universitetet og hospitalet.
- At bæredygtig mobilitet fremmes med Plusbus og prioriteringen af bløde trafikanter.
- At byrum og bebyggelse udformes i menneskelig skala.

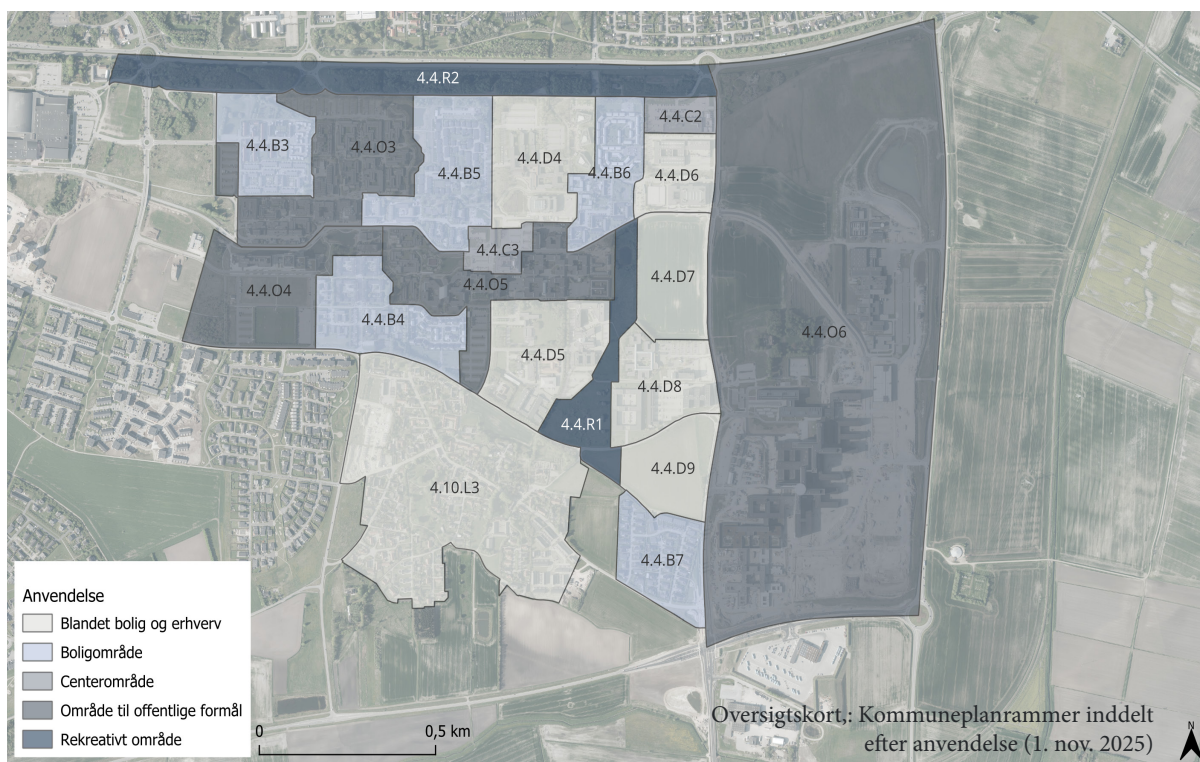
I et tematillæg til kommuneplanen om erhverv (H.034) udpeges Universitetsområdet desuden som én af kommunens målrettede vækstzoner med et særligt på vidensvirksomheder og sundhedsinnovation. Det beskrives, at området har oplevet betydelig vækst i erhvervsarealer de seneste år, og at åbningen af det nye universitetshospital forventes at forstærke denne udvikling yderligere. Kommuneplanen peger samtidig på, at den eksisterende erhvervmæssige rummelighed i området er forholdsvis begrænset og forventes opbrugt på kortere sigt. Derfor udlægges nye erhvervsarealer øst for hospitalet (øst for Hadsund Landevej), hvor udbygningen ventes at ske etapevis. Hertil kommer en udvidelse på 5,5 ha til erhvervsformål i kommuneplanramme 4.4.H2 umiddelbart syd for hospitalet.

Samlet set giver kommuneplanen et solidt planmæssigt afsæt for udviklingen af et Life Science City Aalborg. Dog kunne en innovationsdistrikt-tænkning (med f.eks. udbyggede visioner og formuleringer vedr. byliv, uformelle mødesteder, osv.) med fordel indarbejdes endnu mere aktivt. Jf. erfaringerne fra de andre cases og fra eksisterende viden om stedsudvikling og innovation, i de to forrige dele af rapporten, så rummer dette et betydeligt potentiale mhp. at medvirke til yderligere at etablere et levende innovationsmiljø, der igen understøtter en øget innovationskapacitet.

Hvor nyt er det konkrete plangrundlag i området?

Kortet på side 50 viser de gældende lokalplaner inden for Life Science City Aalborg og illustrerer både områdets planmæssige kompleksitet og den historiske lagdeling i planlægningen. Lokalplanerne spænder over flere årtier – fra slutningen af 1970'erne til i dag – og afspejler, at området, som de fleste steder, er udviklet gradvist. Kortet synliggør dog også, at der flere steder i området findes væsentligt ældre lokalplaner, og at mange dermed må formodes ikke at forholde sig til de nyere tanker om byudvikling, som bl.a. ses i kommunens Planstrategi.

At der gemmer sig ”ældre” udviklingstanker og planlægning i lokalt regi er en velkendt udfordring for alle kommuner. Paradigmer og idealer for byudvikling ændrer sig naturligt i takt med tiden og udviklingsbetingelserne. Det handler derfor ikke om, hvorvidt dette i sig selv er et problem, men snarere om, hvornår, hvorfor og hvordan man renoverer og gentænker den eksisterende planlægning. Det kan eksempelvis ske, fordi der sker betydelige ændringer i et områdes udviklingsprofil og -muligheder, som det kan hævdes at være sket i de senere år i netop dette område og særligt i lyset af det intensiverede fokus på life science.

Dette kunne bl.a. pege på et behov for at ny-vurdere det samlede områdes udviklingspotentiale ud fra igangværende logikker, idealer og ønsker samt mhp. at sikre dette som retninger gennem en ajourført strategisk tilgang. Det kan være til betydelig hjælp for det videre planarbejde i praksis.

Opsamling: Muligheder, udfordringer og endnu uudnyttede potentialer i området

Samlet set viser gennemgangen af den planrammemæssige lokale kontekst, at der i det sydøstlige Aalborg findes et relativt stærkt afsæt for udviklingen af Life Science City Aalborg. Både planstrategien, erhvervsstrategien og kommuneplanen peger på området som et centralt vækstområde for videnstunge erhverv og sundhedsinnovation og ønsker at understøtte dette gennem fysiske greb som funktionsblanding, mobilitet, grønne strukturer og strategiske erhvervsudlæg. Dog ligger der et væsentligt potentiale i at tænke flere dynamikker og faktorer fra innovationsdistriktsforskningen aktivt ind i planlægningens strategiske og retningsgivende rammer, som det også ses i flere af de andre eksempler, der er undersøgt i

rapportens forrige del. Dette kan medvirke til, at området forbedrer fundamentet for skabelsen af et levende miljø med en øget innovationskapacitet.

Oversigten over det konkrete planmæssige grundlag peger desuden på en betydelig historisk lagdeling med flere ældre lokalplaner og en gradvis fornyelse. Dette er et velkendt vilkår for mange byområder, men det peger også på et potentiale i at skabe og arbejde ud fra en fornyet og tydelig, overliggende strategisk retning for det samlede områdes videre transformation.

I næste afsnit undersøges, hvordan centrale aktører opfatter områdets nuværende muligheder, udfordringer og potentialer, og hvordan disse perspektiver kan bidrage til at nuancere og supplere det kontekstuelle billede i arbejdet med at udvikle Life Science City Aalborg og det sydøstlige Aalborg som et levende innovationsmiljø.

Foto: Hospitalet set fra øst mod vest, Region Nordjylland

Aktørernes perspektiver på Life Science City Aalborg og et levende innovationsmiljø i det sydøstlige Aalborg

I dette afsnit ses, via interviews med områdets hovedaktører og -interesser, nærmere på, hvordan denne sydøstlige del af Aalborg opfattes, og hvilke perspektiver dette giver for det videre arbejde med life science og et levende innovationsmiljø i området.

De gennemførte interviews viser et område med betydelige styrkepositioner og et stort potentiale, men også med en række gennemgående udfordringer som flertallet af aktørerne peger på. Interviewmaterialet tegner et billede af et samarbejde, der både rummer stærke relationelle kvaliteter og en fælles ambition, men hvor udviklingen i dag hæmmes af et manglende fælles fremtidsbillede og en tydelig strategi for områdets udvikling samt af monofunktionalitet og strukturelle barrierer.

De følgende temaer og opmærksomhedspunkter skal læses som analytiske opsamlinger på tværs af flere aktørers perspektiver. Det betyder, at de

enkelte punkter ikke nødvendigvis er nævnt af alle interviewede, men repræsenterer mønstre og tilbagevendende synspunkter, der går igen på tværs af interviewmaterialet. Hvor der har været væsentlige forskelle i vurderinger eller uenigheder mellem aktørerne, gøres der eksplicit opmærksom på dette i fremstillingen.

Det er samtidig vigtigt at understrege, at ikke alle perspektiver og udsagn fra interviewene er medtaget i denne opsamling. Udvælgelsen har haft fokus på de temaer, som aktørerne selv fremhæver som centrale for den videre udvikling, og som på konstruktiv vis peger fremad mod muligheder, greb og opmærksomhedspunkter for Life Science City Aalborg som levende innovationsmiljø.

Oversigt over interviewede aktører

- Region Nordjylland, herunder Aalborg Universitetshospital
- Aalborg Universitet
- University College Nordjylland
- Aalborg Kommune
- NOVI
- A. Enggaard A/S
- Repræsentanter for private lodsejere
- Himmerland Boligorganisation
- Port of Aalborg

I alt er der afholdt 19 interviews på tværs af ovenstående aktører. Flere organisationer er repræsenteret med mere end én interviewdeltager.

Aktørernes perspektiver:

1. Ambitionerne er der – men visionen er endnu ikke udfoldet

Interviewmaterialet viser tydeligt, at der i dag mangler et fælles fremtidsbillede for Life Science City Aalborg (LSCA). Selvom aktørerne deler ambitioner om at skabe et stærkt life science- og sundhedsinnovativt miljø, er der bred enighed om, at visionen ikke er tilstrækkeligt udfoldet, og at partnerskabet derfor risikerer at trække i forskellige retninger. Flere beskriver, at udviklingen i praksis foregår på aktørernes egne matrikler og inden for deres egne logikker, frem for i et fælles strategisk rum.

Det fremhæves af flere, at visionen i dag i høj grad er formuleret på et overordnet og abstrakt niveau, men at der mangler et mere konkret og delt billede af, hvordan området som helhed skal udvikle sig. Fraværet af et fælles og konkret fremtidsbillede gør, ifølge et par af de interviewede aktører, det vanskeligt at vurdere, hvordan de enkelte initiativer bidrager til en større helhed, og hvordan potentialerne i området bedst udnyttes. Flere peger desuden på, at der mangler en fælles forståelse af, hvad der er strategisk vigtigt at prioritere tidligt, og hvad der kan vente.

Dette fravær af fælles retning opleves således ikke kun som et visionært tomrum, men også som en praktisk og relationel barriere. Uden et tydeligt fælles billede af mål og midler bliver det vanskeligt at koordinere indsatser, skabe sammenhæng mellem projekter og træffe valg, der styrker helheden og skaber merværdi på tværs af aktører.

2. Fra knopskydninger til fælles, strategisk retning

Flere aktører – både offentlige og private – beskriver, hvordan udviklingen i dag sker fragmenteret, som såkaldte knopskydninger, projekt for projekt og i høj grad er styret af enkeltes initiativer, akutte behov eller tilfældige muligheder. Det skaber, ifølge aktørerne, både langsommere sagsbehandling, uklarhed i retning og risiko for, at helheden tabes af syne.

Der efterspørges derfor en strategisk overligger, der både samler visionen og skaber en tydelig retning, som alle kan navigere efter. Konkret efterspørges en samlende retning, der kan:

- skabe fælles forståelse for ambitionsniveauet og de langsigtede mål
- tydeliggøre, hvem der har ansvar for hvad
- sikre, at fysiske greb understøtter innovationsagendaen
- afhjælpe en smidigere sagsbehandling af projekter og planer i området
- gøre det lettere at prioritere investeringer og træffe politiske beslutninger
- styrke tilliden og sammenhængskraften mellem parterne

Flere sammenligner med andre steder i Danmark, hvor store udviklingsprojekter omkring hospitaler eller store erhvervs-mæssige satsninger er ledsaget af helhedsplanlægning med klare strategiske pejlemærker. Flere oplever, at fraværet af sådan en overordnet plan og strategi har betydet, at væsentlige muligheder ikke er blevet grebet. Her nævnes fx etablering af dagligvarefunktioner, forbindelser på tværs samt udlæg og prioritering af erhvervsarealer. Samtidig fremhæver enkelte, at flere af disse forhold fortsat kan adresseres, og at det bl.a. kræver etablering af en fælles strategisk ramme.

En strategisk overligger fremhæves af mange som en nødvendighed for at realisere potentialerne og ikke mindst sætte tempo på og retning for udviklingen. Dog italesættes det også, at denne strategiske overligger ikke må blive begrænsende eller fastlåsende. Tværtimod efterspørges en retningsgivende, men fleksibel plan, der sætter en fælles kurs på et overordnet strategisk niveau, samtidig med at den giver plads til, at nye muligheder og større potentialer kan udfolde sig, efterhånden som de opstår.

3. Et voksende ønske om fremdrift og handling – potentialerne skal gribes

Mange af de interviewede udtrykker, at udviklingen i området og i partnerskabet for LSCA har været præget af proces frem for handling, og der er bred enighed om, at møder og dialog har fyldt

meget, mens konkrete fysiske, organisatoriske eller strategiske greb har været færre. Flere peger på, at området derfor ikke har udviklet sig i takt med potentialet, og at det er afgørende, at næste fase bliver mere handlingsorienteret og eksekverende.

Samtidig er der forståelse for, at kompleksiteten i området naturligt påvirker tempoet. Flere peger på, at de mange interesser, lovhjemler og organisatoriske forskelle og logikker naturligt giver et langsommere tempo. Ikke desto mindre er der blandt aktører en tydelig forventning om, at nu skal der ske et skifte fra primært afklarende processer til mere kontinuerlig koordinering og reel handlingsbaseret fremdrift.

I den sammenhæng fremhæves beslutningen om at ansætte en fælles projektleder eller koordinator for LSCA som et vigtigt skridt. Flere aktører peger på, at en sådan funktion kan bidrage med kontinuitet og dedikeret tid til at samle trådene på tværs af parterne, følge op på fælles beslutninger og understøtte, at initiativer faktisk føres videre i praksis. Forventningen er, at rollen kan være med til at omsætte de mange drøftelser og intentioner, der allerede er på plads, til handling – netop fordi der nu afsættes en vedvarende ressource til koordinering og eksekvering i hverdagen.

4. Samarbejdsånden er en stor styrke

På tværs af interviewene træder samarbejdet mellem aktørerne frem som både en styrke og

et opmærksomhedspunkt. Mange fremhæver, at der i området eksisterer en stærk samarbejdskultur præget af tillid, lav grad af hierarki og korte afstande mellem aktører. Dette beskrives af flere som den "aalborgensiske" eller "nordjyske ånd" og fremhæves som en vigtig ressource i det videre arbejde med at udvikle et levende innovationsmiljø i Life Science City Aalborg.

Samtidig understreges det, at denne samarbejdskultur ikke er givet på forhånd, men noget der aktivt skal vedligeholdes og udvikles i takt med, at området og partnerskabet vokser. Der er også en enkelt, der italesætter, at denne samarbejdsånd ikke er unik for Aalborg, men er noget, der kan findes mange steder i landet.

5. Er her ikke for at gøre det samme, men for at gøre det sammen

Der er også en tydelig bevidsthed om, at aktørerne hverken er ens – eller skal være det. De har forskellige formål, rammevilkår, lovhjemler og strategiske interesser, hvilket af flere fremhæves som en grundlæggende præmis snarere end et problem. Pointen er derfor ikke, at aktørerne skal gøre det samme, men at de skal gøre det sammen – det vil sige bidrage forskelligt, men koordineret, til en fælles ambition om at udvikle et levende innovationsdistrikt og -miljø.

Et centralt tema i interviewene er derfor behovet for at tydeliggøre forskellen mellem det, der er

Foto: AAU Campus i Aalborg, Aalborg Universitet

fælles anliggender, og det, der med rette forbliver forankret hos den enkelte aktør. Flere peger på, at samarbejdet fungerer bedst, når der er klarhed om roller, ansvar og fælles mål, og når det er tydeligt, hvilke indsatser der kræver fælles koordinering, og hvilke der kan drives lokalt. Omvendt kan uklarhed om disse grænser give anledning til frustrationer og oplevelsen af manglende fremdrift.

Det fremhæves desuden, at et velfungerende samarbejde forudsætter åbenhed om, at alle parter naturligt bringer egne agendaer og organisatoriske hensyn med sig. Flere interviewpersoner peger på, at nøglen ikke er at udviske disse forskelle, men at kunne tale åbent om dem og samtidig identificere de områder, hvor aktørerne er gensidigt afhængige af hinanden, og hvor fælles handling skaber størst værdi.

Afslutningsvis peger flere netop på, at udviklingen af et levende innovationsmiljø i sidste ende vil være til fordel for alle involverede aktører. På trods af forskellige interesser og udgangspunkter er der bred enighed om, at styrket samarbejde, øget sammenhængskraft og et mere velfungerende innovationsdistrikt vil bidrage til både fælles og individuelle gevinster – og dermed udgøre et centralt incitament for fortsat engagement i partnerskabet.

6. En fælles brændende platform og en fælles mission

På tværs af interviews peger flere aktører på, at der midt i de organisatoriske forskelle og forskellige dagsordener findes én udfordring, som i særlig grad binder dem sammen: den demografiske udvikling med flere ældre borgere, flere kroniske sygdomsforløb og færre hænder til at løfte sundheds- og velfærdsopgaverne. Denne udvikling nævnes af mange som en fælles brændende platform, som alle parter i området allerede forholder sig til i deres daglige arbejde – hvad enten det er i form af forskning, klinisk praksis, uddannelse, kommunale opgaver eller understøttelse af virksomhedsudvikling.

Mange peger også på et fælles mål og mission i at skabe flere arbejdspladser i området, i kommunen og regionen, bl.a. med hensyn til fastholdelse af talent i form af færdiguddannede studerende samt for at løfte ovennævnte demografiske udfordring. Flere arbejdspladser vil forventeligt have en posi-

tiv indvirkning på skattegrundlaget – ikke bare i Aalborg, men også i de øvrige nordjyske kommuner, da bosætningen også ventes at ske udenfor Aalborg.

7. Allerede et stærkt fokus på innovation i alle organisationer

Interviewene viser, at innovation allerede er dybt forankret i alle LSCA's kerneorganisationer: universitetet, hospitalet, UCN, NOVI og mange af virksomhederne.

Mange fortæller, at innovation er en naturlig del af deres DNA, praksis og strategiske tænkning og retning. Der findes allerede 'living labs', et hav af forskningsprojekter, udviklingsmiljøer, inkubationsaktiviteter og stærke samarbejder mellem forskning, iværksætteri og erhverv

Der nævnes dog et vigtigt punkt: innovation foregår i dag i høj grad inden for hver institutions egne rammer og på egne matrikler med særskilte samarbejder. Der peges på, at et oplagt næste skridt kunne være at forbinde miljøerne yderligere – fysisk, socialt og organisatorisk – så det fulde potentiale af nærheden mellem uddannelse, forskning, hospital og erhverv kan høstes. Flere italesætter netop dette som et af de store potentialer med henblik på at skabe en fælles innovationskultur og -ånd i området.

8. Flerskala fokus – del af en national eller nordisk klynge?

Flere interviewpersoner peger på, at Aalborg, og måske endda Danmark, ikke kan eller bør stå alene i udviklingen og realiseringen af en stærk life science-klynge. I stedet efterlyses en mere eksplícit kobling til større innovationsøkosystemer på tværs af regioner og lande. Særligt fremhæves et potentiale i at tænke LSCA som en del af en national eller nordisk klynge af life science-orienterede innovationsdistrikter, hvor man i fællesskab kan arbejde med international branding, videndeling samt tiltrækning af virksomheder, talent og risikovillig kapital.

Der efterlyses således en bevidst og fælles tilgang til, hvad LSCA skal være på henholdsvis regionalt, nationalt og nordisk niveau, og hvilke indsatser der hører hjemme på de forskellige skalatrin.

Foto af: Amari Shutters, Unsplash

9. Erhvervsudvikling og byudvikling hænger sammen

Interviewmaterialet viser tydeligt, at der er en forståelse af, at erhvervs- og byudvikling hænger sammen som to indbyrdes forbudne elementer. Et levende, sammenhængende og attraktivt bymiljø fremhæves af flere som en forudsætning for at kunne tiltrække og fastholde virksomheder, medarbejdere og studerende. Virksomhederne efterspørger nemlig ikke kun nærhed til talent, testfaciliteter og samarbejdspartnere, men også god adgang til opholdssteder, caféer, gode forbindelser og et miljø, der understøtter en høj "bump-faktor". Få af interviewdeltagerne mener, at de enkelte aktører selv kan sikre dette inden for egne rammer, mens de fleste ønsker dette understøttet "ude" i

selve området, og peger på, at kommunen spiller en særlig rolle i den sammenhæng.

10. Manglende erhvervsarealer

Flere interviewdeltagere peger på manglen af tilgængelige erhvervsarealer som en af de mest markante udfordringer i udviklingen af LSCA. Det blev af et par af de interviewede italesat, at der allerede er mistet virksomheder af denne årsag, samt at flere aktører har forsøgt at få Aalborg kommune til at udlægge nye erhvervsarealer i området uden held. Enkelte interviewdeltagere vurderer, at der reelt er handlet for sent, hvilket opleves som en svækkelse af områdets konkurrenceevne i forhold til tilsvarende erhvervsområder ved nye supersygehuse andre steder i landet.

Foto: Aalborg Universitetshospital set fra syd mod nord, Region Nordjylland

Samtidig nuanceres billedet af enkelte stemmer, som ikke ser det som en væsentlig udfordring eller peger på, at der samlet set kan være tilstrækkeligt erhvervsareal, idet de virksomheder, der forventes at etablere sig i området, i høj grad er vidensintensive og dermed mindre arealkrævende.

11. Mødesteder, 'liv' og bedre forhold for gående er afgørende elementer

Manglen på byliv, mødesteder og grundlæggende hverdagsfunktioner, som f.eks. indkøb, opleves som en barriere – både for erhvervsudviklingen og for oplevelsen af området som et attraktivt sted at arbejde, studere eller drive virksomhed. Mange aktører peger på, at der mangler både formelle og uformelle mødesteder, hvor folk på tværs af organisationer kan mødes spontant eller opholde sig udover den tid, de skal være til stede i kraft af arbejde, studie eller behandling. Især udenfor – i mellemrummene mellem bygningerne – opleves området som i mangel på steder, der inviterer til ophold, små pauser og social interaktion. Flere aktører peger desuden på, at manglen på fortove flere steder i området gør det utrygt, at færdes til

fods, og tror, at mange derfor vælger at tage bilen på tværs af området i stedet for at gå.

Der peges også på, at bylivet i området er meget begrænset, særligt uden for almindelig arbejdstid. Området kaldes for ”decideret fattigt” af en aktør, og mange beskriver, hvordan der mangler liv i stueetagerne, synlige og inviterende funktioner i gadeplan samt variation i aktiviteter.

12. Området skal invitere ind – og række ud

Flere interviewpersoner peger på, at Life Science City Aalborg bør udvikles som et åbent og inkluderende område, der aktivt inviterer mennesker ind og rækker ud til omgivelserne. Et stærkt life science-miljø opstår, ifølge interviewene, ikke som et lukket fagligt rum, men gennem åbenhed, tilgængelighed og tydelige invitationer – både til brugere i området og til samarbejdspartnere udenfor.

Der peges på, at området i højere grad bør opleves som et sted, man har lyst til at bevæge sig ind i

og opholde sig i, og ikke kun som et sted, man besøger med et specifikt ærinde. Flere italesætter, at det kræver, at der er ”noget” at komme efter. Her fremhæves det bl.a. at Aalborg Universitets kunststrategi er et konkret eksempel på, hvordan området kan gøres mere inviterende. Her fortælles det, at ønsket er, at kunst i det offentlige rum, vil invitere til, at mennesker ”udefra” bevæger sig igennem området.

Samtidig fremhæves vigtigheden af, at LSCA rækker ud til de omkringliggende lokalområder og det regionale opland. Interviewene peger på et potentiale i at styrke forbindelserne til det nordjyske sundheds- og erhvervsliv og dermed forankre området bredere end dets umiddelbare geografi.

Endelig peger flere interviewpersoner på, at alle aktører kan gøre mere for at være inviterende, både over for hinanden og over for områdets brugere. Invitation forstås her ikke alene som et fysisk spørgsmål, men også som et organisatorisk og kulturelt anliggende, der handler om åbenhed, synlighed og gensidig adgang.

13. Basisfunktioner skal tænkes med ind

Stort set alle interviewede aktører peger på, at der i dag mangler basale hverdagsfunktioner i og omkring Life Science City Aalborg – særligt dagligvarebutikker, men også mere generelle servicefunktioner. Flere fremhæver, at disse funktioner bør tænkes mere integreret i området frem for placeret perifert. Enkelte interviewpersoner peger desuden på, at der også bliver pres på den ene tankstation, der i selve bydelen.

Der rejses også en bekymring om, at manglen på basisfunktioner risikerer at forskyde hverdagslogistikken til de omkringliggende lokalområder, som dermed kommer til at ”tage regningen” i form af øget trafik og pres på eksisterende handels- og serviceudbud. Flere peger på, at dette både kan skabe lokale spændinger og svække områdets samlede funktionalitet.

Samlet set peger interviewene på, at basisfunktioner ikke bør betragtes som et sekundært supplement, men som en nødvendig og integreret del af udviklingen af LSCA. Tilstedeværelsen af hverdagsnære funktioner ses både som en forudsætning for et velfungerende område og som et

konkret greb til at understøtte bæredygtig mobilitet, lokal forankring og hverdagsliv.

14. Grønne og rekreative elementer

Flere interviewpersoner ser et stort potentiale i at aktivere landskabet og de eksisterende naturkvaliteter som en integreret del af områdets udvikling – både for at styrke mental sundhed, skabe attraktive pauserum og fremme sammenhængen mellem de forskellige delområder.

Flere fremhæver, at etablering af mere natur ikke alene har en æstetisk betydning, men i høj grad også bidrager til menneskelig trivsel og velvære. For medarbejdere og studerende peges der på et behov for steder, hvor man kan ”clear hovedet” i løbet af arbejds- og studiedagen, mens natur og grønne omgivelser for patienter og pårørende kan fungere som vigtige pusterum uden for hospitalets rammer, særligt i sårbare og belastende situationer.

Samlet set peger interviewene på, at grønne og rekreative elementer med fordel kan tænkes som en central og forbindende del af LSCA's fysiske miljø.

15. Det fysiske bymiljø = en afgørende ramme, der bør understøtte ambitionerne

Det fysiske miljø omkring LSCA fremstår i interviewmaterialet som et af de mest centrale opmærksomhedspunkter. På tværs af aktører er der stor enighed om, at de nuværende fysiske rammer ikke i tilstrækkelig grad understøtter hverken hverdagsliv, byliv, samarbejde eller innovation, og at dette er en barriere for områdets bredere erhvervsudvikling og attraktivitet.

Samlet set beskrives det fysiske miljø som et område, hvor ambitionsniveauet for LSCA endnu ikke er omsat til en tilsvarende fysisk kvalitet og udformning. Der er en tydelig forventning om, at udviklingen af det fysiske miljø – herunder mødesteder, forbindelser, natur, arkitektur og bylivsfunktioner – bliver en central forudsætning for, at visionen om et levende og innovativt life science-område kan realiseres.

16. Identitet – hvad bygges der videre på?

Identiteten for LSCA fremstår i dag fragmenteret ifølge aktørerne. Interviewene viser, at området omtales med mange forskellige betegnelser – Hospitalsbyen, Universitetsbyen, Life Science City, Universitetskvarteret, Det sydøstlige Aalborg osv. Enkelte nævner, at de mange navne skaber et til tider forvirrende billede af, hvad området egentlig er eller skal være, og at det bl.a. kan vanskeliggøre italesættelsen af en fælles fortælling for området.

Flere interviewpersoner peger på, at netop identitet og fortælling kan være en vigtig konkurrenceparameter, hvor følgende nævnes som særlige identitetsskabende elementer, der kan danne fundament for en stærkere fælles fortælling:

- Universitetets tilstedeværelse siden 1974 og den høje koncentration af viden, talent og forskningsmiljøer i området.
- Postgården, der nævnes som noget af det eneste i området, der ”har sjæl” og kulturhistoriske kvaliteter.
- Det kuperede terræn og bakkeøerne, som går igen i flere interviewudsagn, og beskrives som noget særligt for området. Det nævnes dog også, at selvom det står som et særkende i eksisterende lokalplaner for området, er det hverken bevaret eller udnyttet i udviklingen af området indtil videre.
- Den aalborgensiske samarbejdskultur, som på tværs af størstedelen af interviewene beskrives som præget af nærhed, tillid, flade hierarkier og et stærkt ønske om at ville (og være nødt til) at løfte i fællesskab. Dette nævnes af flere som et unikt aktiv, der kan gøres til en del af områdets DNA. En enkeltinterviewdeltager nævner, at det er et særkende for Aalborg.

Samtidig fremhæves det, at arkitekturen i vidt omfang opleves som generisk og monoton uden. Bygningerne kunne være del af en hvilken som helst by eller byområde i Danmark.

17. International arbejdskraft og -kultur

Interviewmaterialet peger på, at international arbejdskraft er en central forudsætning for områdets fremtidige udvikling. Flere aktører fremhæver, at evnen til at tiltrække højt specialiserede medarbejdere ikke alene afhænger af arbejdspladsens faglige kvalitet, men i høj grad også af de rammer, der omgiver arbejdslivet. Lufthavns-tilgængelighed, mobilitet, adgang til gode boliger, skoler og daginstitutioner – gerne med fleksible åbningstider – samt et attraktivt bymiljø, der fungerer både i og uden for arbejdstid, fremhæves som afgørende faktorer for rekruttering og fastholdelse.

Flere aktører fremhæver dertil, at forskellige kulturelle baggrunde kan bidrage med andre og i nogle tilfælde stærkere former for tilknytning til både arbejdspladsen og det omkringliggende område.

I interviewene er det også blevet påpeget, at det, at der findes sunde, økonomisk tilgængelige boliger i nærheden af området, er en konkurrenceparameter ift. internationale medarbejdere og deres familier.

På tværs af interviewene peges der på, at LSCA's langsigtede succes bl.a. afhænger af, om området formår at skabe rammer, der ikke blot tiltrækker internationale talenter, men også understøtter deres daglige trivsel, tilknytning til området og dermed lyst til at blive boende.

Aktørernes konkrete forslag – inddelt efter tematikker:

Mobilitet og forbindelser:

- **Walk'n'talk- og hjerteruter**
Etablering af faste walk'n talk og/eller hjerteruter på tværs af området (10, 20, 30, 45 og 60 minutter), for at styrke den mentale og fysiske trivsel, skabe grobund for flere uformelle møder og hjælpe til at binde bydelen bedre sammen.
- **Forbedret wayfinding og skiltning**
Tydelig skiltning, også på engelsk, gør det lettere at orientere sig i området. Vigtigt for alle, der bevæger sig til fods eller på cykel igennem området, herunder især besøgende, da området kan være svært at navigere på gåben.
- **Stiforbindelser, sikre krydsninger og fortove**
Forbedringer i grundlæggende fodgængerforhold gør det nemmere og tryggere at bevæge sig mellem organisationerne og matriklerne, bidrager til en øget sammenhæng og understøtter walkability i området.
- **Endnu bedre aktivering af PLUS-bus-stoppesteder**
Der er tre stoppesteder i området (fire, hvis Gigantium tælles med), og alle disse kan hver især fungere som små knudepunkter med opholds- og mødemuligheder eller mikro-programmering og dermed skabe aktivitet dér, hvor folk naturligt er og passerer.
- **Firmacykler mellem matrikler**
Let adgang til cykler på tværs af aktører minimerer brugen af taxa og bil, og styrker nærheden mellem forskningen, hospitalet, UCN og NOVI.

Mødesteder og byliv:

- **Udendørs mødefaciliteter**
Etablering af fleksible, overdækkede mødezoner med mulighed for strøm og wi-fi. Det giver flere uformelle møder, aflaster indendørs kapacitet og bruger landskabet aktivt.

- **Café, kaffebar eller minimarket**
Små servicefunktioner som en café, kaffebar eller 7/11-lignende kiosk understøtter hverdagsliv og betyder at nødvendige funktioner kommer tættere på hospitalet og arbejdspladserne i øvrigt. Inviterer samtidig til både formelle og uformelle møder og er med til at øge bump-faktoren.
- **Street art og små opholdszoner**
Visuelle og fysiske greb skaber karakter og inviterer til korte pauser. Bidrager til at give bydelen stedsidentitet og gør bevægelse gennem området mere spændende.
- **Grønne opholdsrum**
Flere små grønne lommer, træer og stille-områder, hvor medarbejdere, studerende og besøgende på hospitalet kan trække vejret og finde ro for en stund.

Fælles innovation og samarbejde:

- **Fælles innovationshus eller innovationsklinik**
Et fysisk sted, hvor idéer kan udvikles, testes og pitches. Kan være i eksisterende bygninger eller et nyt samlingspunkt for innovation.
- **Community-struktur og faste pitch-møder**
Månedlige pitch-sessions, faglige oplæg, workshops og fagfællesskaber skaber relationer, vidensdeling og dynamik i økosystemet. Der er dog også forslag om at starte blot med at besøge hinanden organisationerne imellem. Af andre forslag er også et ”Innovation Cup”, som kan skabe opmærksomhed og netværk på tværs.
- **Fælles simulationer og laboratorier**
Fælles simulationer og/eller delte faciliteter giver større udbytte for forskning, undervisning og virksomheder. Det understøtter også rekruttering og tiltrækning af startups, da det er en ressource og dermed et konkurrenceparametre.

Identitet, branding og kultur:

- **En samlet fortælling for området**
Et fælles navn, narrativ og visuel identitet styrker genkendelighed og gør området nemt at tale om – både lokalt og uden for området. Det påpeges dog, at der sagtens kan være forskellige ”kvarterer” med hver deres særkender.
- **Casebaseret B2B-markedsføring**
Formidling af konkrete virksomhedscases er en stærk metode til at tiltrække både talenter og nye virksomheder.
- **Aalborgs samarbejdskultur som særkende**
Den nordjyske imødekommenhed, flade hierarkier og stærke samarbejds traditioner kan gøres til et strategisk salgargument.
- **Kunst og kulturelle aktiviteter og brobygning**
Kunst, kultur, midlertidige installationer og mindre events kan styrke både identitet, fællesskab og oplevelsen af et levende område samt bidrage som brobygger til den omkringliggende by.
- **Udnytte ”sjælen” i allerede eksisterende kvaliteter**
Postgården, landskabet og historien i området er eksisterende kvaliteter, der kan bygges videre på – og som kan være med til at skabe sjæl.

Fysiske rammer og arealudvikling:

- **Nye erhvervsarealer**
Der er efterspørgsel efter mere plads til videnskabelige virksomheder i området. Nye arealer anses af flere som nødvendige for vækst, tiltrækning og understøttelse af økosystemet.
- **Strategi for og helhedsorienteret udvikling af området**
En samlet vision og fysisk rammesætning sikrer, at udviklingen ikke sker tilfældigt og som knopskydninger, men målrettet, i alignment med strategien og ikke mindst helhedsorienteret.

- **En fysisk udpeget sundhedskorridor**
En sundhedskorridor langs Selma Lagerlöfs Vej – og eventuelt videre ud i det østlige Aalborg til Sundhedens Hus – kan forbinde de væsentligste aktører inden for sundhedsinnovation. Arbejde målrettet for at skabe større sammenhæng på tværs, styrke udveksling og flow mellem organisationerne og udvikle attraktive opholdsmuligheder. Det påpeges, at der i korridoren bør tænkes i trafikdæmpning, så området i højere grad understøtter gående, cyklister og et levende hverdagsmiljø.
- **Hotel eller patienthotel med mødefunktioner**
Et hotel kan støtte både hospitalet, internationale gæster, konferencer og virksomheder, og samtidig skabe et stærkt mødested i området.
- **Signatur-arkitektur eller markant indgang til området**
Et tydeligt, fysisk landmark kan være med til at etablere og understøtte identitet og tiltrække opmærksomhed, og vise besøgende, at nu er du i Life Science City Aalborg og/eller i et innovationsdistrikt.
- **Mere natur og rekreative forbindelser**
Grønne, rekreative forbindelser og indtænkning af eksisterende vandløb og naturbaserede tiltag giver både bedre hverdagsliv, trivsel, styrker områdets attraktivitet og skaber større incitament for udveksling på tværs.

Opsummering for aktørperspektiverne

Interviewene tegner et samlet billede af Life Science City Aalborg (LSCA) og det sydøstlige Aalborg som et område med stærke forudsætninger og et betydeligt potentiale, men også som et udviklingsprojekt, der i dag er hæmmet af manglende fælles retning og en fysisk kontekst, der endnu ikke matcher ambitionerne. På tværs af aktører er der en udtalt fælles ambition om at styrke life science og sundhedsinnovation, men der peges samtidig på, at visionen endnu er formuleret for abstrakt og ikke er udfoldet som et konkret, delt fremtidsbillede for området. Udviklingen foregår i praksis i høj grad på de enkelte aktørers matrikler og efter egne logikker, hvilket gør det vanskeligt at sikre sammenhænge, finde merværdier, koordinere indsats og prioritere strategisk. Et gennemgående tema er derfor behovet for en samlende og retningsgivende "strategisk overligger", der kan skabe fælles pejlemærker, tydeliggøre roller og ansvar og sikre, at fysiske greb understøtter innovationsagendaen. Samtidig efterlyser aktørerne, at en sådan ramme er fleksibel og kan rumme nye muligheder over tid. Mange beskriver desuden et ønske om et tydeligt skifte fra proces til handling, hvor ansættelsen af en fælles projektleder/koordinator fremhæves som et vigtigt greb til at skabe kontinuitet, følge op på beslutninger og omsætte drøftelser til fremdrift.

Samarbejdet vurderes overordnet godt, og flere ser det som en klar styrke. På tværs af interviewene fremhæves en tillidsfuld samarbejdskultur med korte afstande og lav grad af hierarki som et væsentligt aktiv, men også som noget, der aktivt skal vedligeholdes, hvis partnerskabet vokser. Interviewene peger samtidig på en forståelse af, at aktørerne har forskellige formål, rammevilkår og agendaer, og at udviklingsopgaven derfor ikke er at gøre det samme, men at gøre det sammen. Her fremhæves særligt behovet for at afklare, hvad der er fælles udviklingsanliggender, og hvad der med rette kan ligge hos de enkelte aktører. Indholdsmæssigt samler flere aktører sig om en fælles brændende platform: den demografiske udvikling og presset på sundheds- og velfærdso-

gaverne, som skaber en oplagt fælles mission for innovation, tests og skalering af løsninger. Samtidig fremhæves jobskabelse og talentfastholdelse som et fælles mål. Interviewene viser også, at innovation allerede er dybt forankret i kerneorganisationerne, men at den i dag i høj grad foregår adskilt, hvilket peger på et stort potentiale i at forbinde miljøerne endnu mere – fysisk, socialt og organisatorisk – for at høste gevinsterne ved nærheden mellem hospital, uddannelse, forskning og erhverv.

Endelig peger aktørerne i fællesskab på det fysiske miljø som en betydelig udfordring, men også som en nøgle for videre bearbejdning. Der peges særligt på mangel på mødesteder, byliv og basisfunktioner, utilstrækkelige forhold for gående, begrænset liv uden for arbejdstid samt en oplevelse af generisk og kontekstløs arkitektur og fragmenteret identitet. Der ses samtidig et stort potentiale i at tænke natur, landskab og rekreative kvaliteter som en integreret og forbindende del af området – både af hensyn til trivsel for medarbejdere og studerende, men også som pusterum for patienter og pårørende. Flere fremhæver også, at LSCA bør udvikles som et åbent og inviterende sted, der både rækker ud til omgivelserne og gør det attraktivt for internationale medarbejdere at blive – hvilket igen kobles til bymiljø, mobilitet, hverdagsfunktioner og adgang til gode (og økonomisk tilgængelige) boliger.

Samlet set peger aktørperspektiverne på et behov for at etablere en fælles strategisk retning og samtidig løfte de fysiske og hverdagsnære kvaliteter, der kan gøre området sammenhængende, inviterende og innovationsfremmende i praksis.

Foto: Det nye SUND-fakultet ved Aalborg Universitet. Eget foto

Tværgående opsamling – hvad har vi lært?

Denne rapport har haft til formål at undersøge, hvordan Life Science City Aalborg kan udvikles som et levende innovationsmiljø med afsæt i både eksisterende forskning, erfaringer fra andre steder og den lokale kontekst. På tværs af litteraturstudiet, erfaringerne fra andre innovationsdistrikter/ hospitalsnære miljøer og analysen af den lokale kontekst peger rapporten samlet set på, at området har et stærkt udgangspunkt – men at potentialet ikke realiseres af sig selv. De afgørende rammer og vilkår opstår i samspillet mellem (1) en fælles strategisk retning, (2) fysiske og hverdagsnære bykvaliteter, der understøtter innovationsøkosystemet, (3) en stærk og på samme tid fleksibel governance struktur, samt 4) en åben og inviterende identitet med tydelige koblinger til større økosystemer.

Analysen af den lokale kontekst viser, at Life Science City Aalborg allerede rummer mange af de elementer, som både forskningen og case-studierne peger på som centrale drivkræfter for innovation. Området er præget af stærke ankerinstitutioner i form af universitet, universitetshospital, professionshøjskole og virksomheder samt et eksisterende sundheds- og videnøkosystem, der i sig selv udgør et betydeligt innovationspotentiale. Hertil kommer et formelt partnerskab med en fælles ambition om at styrke life science, sundhedsinnovation og erhvervsudvikling. Disse forhold placerer Life Science City Aalborg i en position, som på mange måder svarer til de forudsætninger, der kendetegner succesfulde innovationsdistrikter i både dansk og international kontekst.

Samtidig peger både interviewmaterialet og analysen af planer og strategier på en række gennemgående udfordringer, som også genfindes i forskningen og i erfaringerne fra andre steder. Centralt står fraværet af et fælles og konkret udfoldet fremtidsbillede for området. Dvs. en form for fælles mission, der kan medvirke til i højere grad at skabe bred forståelse, samle aktører, tiltrække yderligere investeringer og synliggøre meningen med områdets udvikling. På tværs af aktører er der bred enighed om ambitionerne, men visio-

nen opleves som for overordnet og abstrakt til at fungere som retningsgivende for konkrete prioriteringer, investeringer og fysiske greb. Dette medfører, at udviklingen i praksis primært foregår på de enkelte aktørers matrikler og inden for deres egne organisatoriske logikker, frem for i et fælles strategisk rum. Både forskning og cases viser, at netop manglen på en fælles strategisk overligger kan føre til fragmenteret udvikling, manglende sammenhæng og tab af potentiale.

Et andet tydeligt overlap mellem forskning, cases og lokal kontekst vedrører betydningen af stedet og hverdagslivet som strukturel forudsætning for innovation. Litteraturen peger entydigt på, at innovation i stigende grad er stedbunden og stimuleres af nærhed i flere dimensioner – fysisk, socialt, kognitivt, institutionelt og organisatorisk. Herunder kan især fremhæves relationelle infrastrukturer, der styrker uformelle kontaktflader og gentagne møder. Innovation opstår således ikke kun gennem tilstedeværelsen af stærke ankerinstitutioner og virksomheder, men understøttes og stimuleres gennem samspillet mellem fysiske rammer, sociale relationer og daglige praksisser. Eksemplerne fra praksis viser tilsvarende, at de miljøer, der formår at udvikle stærke innovationsøkosystemer, aktivt prioriterer byliv, funktionsblanding, walkability, bymæssig tæthed, mødesteder og grønne kvaliteter som en integreret del af innovationsdistriktet. Disse greb understøtter hverdagsliv, uformelle møder og den hermed også en stærkere bump-factor (tilfældige møder), som forskningen indikerer er central for videndeling, samarbejde og innovationsdynamik. Disse indsigter genfindes tydeligt i aktørernes beskrivelser af det sydøstlige Aalborg.

Et beslægtet og gennemgående tema på tværs af forskning, casestudier og den lokale kontekst er betydningen af community i udviklingen af levende innovationsmiljøer. Forskningen peger på, at vedvarende praksisfællesskaber, hvor relationer, fælles sprog og tillid opbygges over tid, bidrager væsentligt til innovationskapaciteten. Casestudierne viser tilsvarende, at flere innovationsmiljøer aktivt forsøger at understøtte com-

munity gennem mødesteder samt facilitering og programmering af ”det at mødes”. I det sydøstlige Aalborg peger aktørerne på, at der i dag mangler rammer for et sådant mere sammenhængende fællesskab på tværs af organisationer og matrikler, og at der derfor er et potentiale i at arbejde mere bevidst med community-building som et strategisk greb i områdets videre udvikling.

Generelt peges der i interviewene på mangel på både formelle og uformelle mødesteder, begrænset byliv – særligt uden for almindelig arbejdstid – utilstrækkelige forhold for gående samt mangel på basale hverdagsfunktioner som for få dagligvarebutikker og caféer. Området opleves i dag i høj grad som et sted, man besøger med et specifikt formål, snarere end et sted, man opholder sig i. Dette begrænser mulighederne for spontane møder, tværgående relationer og opbygning af sociale netværk på tværs af organisationer. Samtidig peger aktørerne på et betydeligt potentiale i at aktivere natur og grønne omgivelser som sammenbindende elementer, der både kan styrke trivsel, skabe attraktive opholdsrum og fungere som ramme for uformelle møder – et greb der genfindes i flere af de undersøgte cases og understøttes tydeligt af forskningen i trivselsorienterede by- og erhvervsmiljøer.

Endnu et gennemgående tema på tværs af rapportens tre dele vedrører governance og samarbejde. Forskningen understreger, at innovationsmiljøer er afhængige af langvarige partnerskaber, tydelig rollefordeling og faciliterende former for by- og stedsledelse, der kan binde fysiske, organisatoriske og relationelle elementer sammen. I det sydøstlige Aalborg fremhæver aktørerne netop samarbejdskulturen som en klar styrke, præget af tillid, korte afstande og lav grad af hierarki. Samtidig peges der på et behov for tydeligere skel mellem fælles indsatser og organisationsspecifikke opgaver samt for mere handlingsorienteret fremdrift. Aktørerne skal ”ikke gøre det samme, men gøre det sammen”. Ansættelsen af en fælles projektleder eller koordinator fremhæves her som et vigtigt greb til at omsætte dialog og ambitioner til konkret handling – et forhold, der også genfindes i praksiseksemplerne fra bl.a. Lund og København, hvor understøttende sekretariater spiller en central rolle i udviklingen af innovationsdistrikterne.

Endelig peger både forskning, cases og den lokale kontekst på betydningen af åbenhed, en fælles identitet og flerskala-tænkning. Erfaringer viser, at innovationsmiljøer med varig gennemslagskraft formår at være både lokalt forankrede og eksternt orienterede – med klare samlende fortællinger, synlighed og koblinger til nationale og internationale økosystemer. I det sydøstlige Aalborg opleves identiteten i dag som utydelig, med mange parallelle betegnelser og fortællinger. Samtidig peger aktørerne på et ønske om, at området både inviterer ind og rækker ud – både fysisk, organisatorisk og kulturelt – samt at international talenttiltrækning i høj grad afhænger af netop et indbydende område, der understøtter hverdagslivet ift. byliv, basisfunktioner, lokal mobilitet, boligudbud og trivsel.

Casestudierne fra andre danske og nordiske kontekster understøtter dette billede og viser, at hospitalsnære innovationsmiljøer kan udvikle sig i meget forskellige retninger. Nogle steder lykkes det at skabe sammenhængende, attraktive og dynamiske miljøer, hvor hospital, universitet, erhverv, byliv og landskab understøtter hinanden. Andre steder illustrerer derimod, hvordan hospitalsområder risikerer at blive funktionelle enklaver præget af monofunktionalitet, parkering og logistik, hvis ikke der formuleres en tydelig vision, og hvis byliv, mødesteder, lokal ”blød” mobilitet og relationelle infrastrukturer ikke prioriteres aktivt.

Samlet set viser denne undersøgelse, at Life Science City Aalborg og det sydøstlige Aalborg har potentiale til at udvikle sig til et markant og levende innovationsmiljø med international rækkevidde – men kun hvis området udvikles som mere end et hospitals- og erhvervsområde. Det kræver en bevidst og langsigtet indsats, hvor fælles bystrategisk retning, fleksibel og stærkt forankret governance, stedskvaliteter, hverdagsliv, funktionsblanding, natur og relationelle infrastrukturer tænkes som strukturelle forudsætninger for innovation. Det er netop i dette samspil mellem sted, samarbejde og strategisk retning, at forskningen, erfaringerne fra andre steder og den lokale kontekst peger i samme retning.

Samlede anbefalinger

Strategiske opmærksomhedspunkter for den videre udvikling af Life Science City Aalborg.

På baggrund af rapportens samlede analyser peges her på en række strategiske anbefalinger, der kan understøtte udviklingen af Life Science City Aalborg og det sydøstlige Aalborg som et levende innovationsmiljø.

1. Formulér et fælles og konkretiserende, men også fleksibelt, fremtidsbillede for området

Der er behov for et tydeligt og fælles fleksibelt, konkretiserende fremtidsbillede for Life Science City Aalborg og det sydøstlige Aalborg, som rækker ud over de enkelte institutioners logikker og matrikler, og som supplerer nuværende og fremtidige planlægning. Dette vil kunne fungere som samlende ramme for både nye fysiske investeringer og løbende forandringer af eksisterende forhold i by- og erhvervsudviklingen. Det vil bidrage til at sikre en helhedsorienteret udvikling med sammenhænge og koblinger på tværs og ikke mindst sikre retningen for områdets udvikling og transformation over tid.

2. Prioritér byliv, hverdagsfunktioner og mødesteder som innovationsinfrastruktur

Forskning og erfaringer viser, at innovation i høj grad opstår gennem uformelle møder og gentagne interaktioner i hverdagen. Derfor bør caféer, fællesarealer og -faciliteter, opholdsrum, kultur-, natur- og bevægelsesfunktioner ikke betragtes som sekundære tilvalg, men som en central del af innovationsinfra-

strukturen i området. I Life Science City Aalborg peger aktørerne på et behov for at styrke netop disse kvaliteter for at øge bump-factor, understøtte relationer på tværs og gøre området til et sted, man opholder sig i.

3. Brug natur, landskab og grønne forbindelser som strukturerende greb

Grønne og blå strukturer rummer et betydeligt potentiale for både fysisk og oplevelsesmæssig sammenhæng i området. Erfaringer fra andre hospitalsnære innovationsmiljøer viser, at natur og landskab kan fungere som identitetsskabende elementer, som ramme for hverdagsliv, bevægelse og uformelle møder samt som vigtig støtte for trivsel og mental restitution. I Life Science City Aalborg kan grønne forbindelser og rum anvendes mere aktivt og detaljeret som et strukturerende greb, der binder delområder og aktører sammen og styrker områdets samlede kvalitet.

4. Tænk mobilitet som bevægelse – ikke blot transport

Mobilitet bør forstås som mere end transport fra A til B. Gang, cykling og kollektiv transport bør planlægges som integrerede dele af bylivet. Stoppesteder, forbindelser og knudepunkter rummer potentiale for ophold, møder og aktivitet og kan dermed bidrage aktivt til både byliv og innovationsdynamik. En sådan tilgang understøtter nærhed, tilgænge-

lighed og bæredygtig mobilitet og kan samtidig styrke sammenhængen mellem områdets funktioner og aktører.

5. Brug community som en strategisk drivkraft for innovation

Et levende innovationsmiljø kræver praksisaktive fællesskaber på tværs af organisationer, fagligheder og matrikler. Rapporten peger på et potentiale i at arbejde mere bevidst med community-building i området og via partnerskabet. Etablering eller videreudvikling af fysiske og organisatoriske hubs, hvor virksomheder, forskere, studerende og offentlige aktører mødes i uformelle rammer, kan styrke relationer, tillid og samarbejde på tværs.

6. Arbejd langsigtet med governance og partnerskab – og hold gang i ilden!

Udviklingen af Life Science City Aalborg og det sydøstlige Aalborg bør anskues som en langsigtet fælles opgave, der kræver vedvarende koordinering, prioritering og ejerskab. Det eksisterende partnerskab rummer et stærkt afsæt, men kan med fordel suppleres med mere handlingsorienterede governance-strukturer, f.eks. i form af en fælles koordinerende funktion eller ”boundary organisation”. Klare roller, tydelige skel mellem fælles og institutionsspecifikke indsatser samt kontinuerlig opfølgning er afgørende for at omsætte vision og strategiske ambitioner til konkret fremdrift.

Life Science City Aalborg initiativet og det sydøstlige Aalborg rummer potentialet til at blive langt mere end summen af hospital, universitet, professionshøjskole og virksom-

heder. Undersøgelsen viser, at innovation i stigende grad formes i samspillet mellem sted, hverdagsliv, relationer og strategisk samarbejde. Med en bevidst og langsigtet tilgang, hvor by- og erhvervsudvikling tænkes sammen, og hvor stedskvaliteter, sociale infrastrukturer og governance ses som strukturelle forudsætninger for innovation, kan det sydøstlige Aalborg udvikle sig til et levende, åbent og internationalt orienteret innovationsmiljø. Et miljø med potentiale til at fungere som et stærkt nordjysk kraftcenter for sundhedsinnovation – til gavn for hele regionen og samfundet bredere set.

Referencer

- Aldieri, L. (2011). Technological and geographical proximity effects on knowledge spillovers: Evidence from the US patent citations. *Economics of Innovation and New Technology*, 20(6), 597–607. DOI:10.1080/10438599.2011.554632
- Aldieri, L., Carlucci, F., Vinci, C. P., & Yigitcanlar, T. (2019). Environmental innovation, knowledge spillovers and policy implications: A systematic review of the economic effects literature. In *Journal of Cleaner Production* (Vol. 239). Elsevier Ltd. DOI: 10.1016/j.jclepro.2019.118051
- Allmendinger P (2017) *Planning Theory*, Third edition, Palgrave, UK.
- Amin, A., & Thrift, N. (2002). *Cities: reimagining the urban* (Nigel. Thrift, Ed.). Polity.
- Atkinson R, Tallon A & Casado-Diaz M (2024) Leadership, urban structure and place: evidence from Bristol and Dorset, *Urban Research & Practice*, 17:4, pp. 477-496.
- Berto, R. (2014). The role of nature in coping with psycho-physiological stress: A literature review on restorativeness. In *Behavioral Sciences* (Vol. 4, Issue 4, pp. 394–409). MDPI Multidisciplinary Digital Publishing Institute.
- Boschma, R. (2005) Proximity and Innovation: A Critical Assessment. *Regional Studies*, 39(1), 61-74.
- Boyer, J., Ozor, J., & Rondé, P. (2021). Local innovation ecosystem: structure and impact on adaptive capacity of firms. *Industry and Innovation*, 28(5), 620–650. DOI:10.1080/13662716.2021.1891407
- Bratman, G. N., Hamilton, J. P., & Daily, G. C. (2012). The impacts of nature experience on human cognitive function and mental health. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1249(1), 118–136. DOI:10.1111/j.1749-6632.2011.06400.x
- Caragliu, A., & Nijkamp, P. (2016). Space and knowledge spillovers in European regions. Source: *Journal of Economic Geography*, 16(3), 749–774. DOI: 10.2307/26159610
- Carayannis, E. G., Barth, T. D., & Campbell, D. F. (2012). The Quintuple Helix innovation model: global warming as a challenge and driver for innovation. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 1(1), 2. DOI: 10.1186/2192-5372-1-2
- Clark, G., Moonen, T., & Peek, G.-J. (2016). *Building the Innovation Economy City-Level Strategies for Planning, Placemaking and Promotion*. www.europe.uli.org
- Connected Places Catapult. (2021). Hubs of Innovation. <https://cp.catapult.org.uk/wp-content/uploads/2021/03/Hubs-of-Innovation-Report-final-PDF.pdf>
- Davis, A., & Wagner, B. (2024). Understanding the role of 'sense of place' in the production and consumption of innovation districts. *Innovation: Organization and Management*. DOI: 10.1080/14479338.2024.2363258
- Delgado, M. (2020). The co-location of innovation and production in clusters. *Industry and Innovation*, 27(8), 842–870. DOI: 10.1080/13662716.2019.1709419
- Drucker, J., & Kayanan, C. M. (2024). Innovation Districts: Assessing Their Potential as a Strategy for Urban Economic Development. *Urban Affairs Review*, 60(3), 802–834. DOI: 10.1177/10780874231173618
- Esmailpoorarabi, N., & Yigitcanlar, T. (2023). User-Centric Innovation District Planning: Lessons from Brisbane's Leading Innovation Districts. *Buildings*, 13(4).
- Esmailpoorarabi, N., Yigitcanlar, T., & Guaralda, M. (2018). Place quality in innovation clusters: An empirical analysis of global best practices from Singapore, Helsinki, New York, and Sydney. *Cities*, 74, 156–168.
- Esmailpoorarabi, N., Yigitcanlar, T., Guaralda, M., & Kamruzzaman, M. (2018). Does place quality matter for innovation districts? Determining the essential place characteristics from Brisbane's knowledge precincts. *Land Use Policy*, 79, 734–747.
- Fastenrath, S., Tavassoli, S., Sharp, D., Raven, R., Coenen, L., Wilson, B., & Schraven, D. (2023). Mission-Oriented Innovation Districts: Towards challenge-led, place-based urban innovation. In *Journal of Cleaner Production* (Vol. 418). Elsevier Ltd.
- Gehl Architects, & Realdania By. (2013). *Bymiljøets betydning for virksomheders værdiskabelse*.
- Gehl, Jan. (1971). *Livet mellem husene*. [Book]. Arkitektens Forlag.
- Gehl, Jan. (2010). *Byer for mennesker*. (1. udgave.). Bogværket.
- Hansen C J, Kristensen N G, Elle M & Bodum L (2025)

- Building place-sensitive perspectives between strategy and participation: a planning doctrine in the making, chapter 4 in Freudendal-Pedersen, Iuel-Stissing, Gal-land (eds.) *Planning for Urban Sustainability*, Edward Elgar Publishing, UK.
- Hansen C J (2024) Klimaudfordringen og de 1090 steds- og områdeudviklingsplaner, Plan22+, Realdania og Plan og Landdistriktsstyrelsen, s. 1-32.
- Hansen C J, Halkier H, James L, Kunnerup F D, Aaen M (2023) Udviklingsplanlægning – et passende plan-lægningsrum for bæredygtig stedsudvikling? *Teknik & Miljø*, Oktober, s. 42-43.
- Hansen C J, Drejer I & Laursen L H (2015) På vej mod Steddreven Innovation? Stedskvaliteter, erhvervs-muligheder og vækst i Nordjylland, Forskningsformid-lingsrapport fra Aalborg Universitet.
- Haughton G, Allmendinger P, Counsell D (2010) *The New Spatial Planning: Territorial Management with Soft Spaces and Fuzzy Boundaries*, Abingdon: Rout-ledge.
- Healey P (2010) *Making Better Places. The Planning Project in the Twenty-First Century*. Hampshire: Pal-grave Macmillan.
- Kalliomäki, H., Oinas, P., & Salo, T. (2024). Innovation districts as strategic urban projects: the emergence of strategic spatial planning for urban innovation. *European Planning Studies*, 32(1), 78–96. DOI: 10.1080/09654313.2023.2216727
- Katz, B., & Wagner, J. (2014). *The Rise of Innovation Districts: A New Geography of Innovation in America* Introducing Innovation Districts.
- Kayanan, C. M. (2022). A critique of innovation di-stricts: Entrepreneurial living and the burden of shoul-dering urban development. *Environment and Planning A*, 54(1), 50–66. DOI: 10.1177/0308518X211049445
- Kellert S. R., Heerwagen J., Mador M. (eds) (2008). *Biophilic design. The theory, science, and practice of bringing buildings to life*. Hoboken, NJ: Wiley.
- Kendall Square Association (2019). *Collaboratively, vividly, and visibly: Placemaking in Kendall Square*. https://kendallsquare.org/collaboratively-vivid-ly-and-visibly-placemaking-in-kendall-square/?utm_source=chatgpt.com
- Kilpatrick S & Wilson B (2013) Boundary crossing organizations in regional innovation systems, *Regional Science Policy & Practice*, Vol. 5, No. 1, pp. 67-82.
- Kramvig, B. & Førde, A. *Utforskning og improvisasjon - hvordan studere stedlig innovasjon*, s. 63-76 i Førde, A. et al (red.) (2012) *Å Finne sted: metodologiske perspektiver i stedsanalys*”. Akademika forlag.
- Kunnerup F D, Hansen C J, Halkier H, James L, Aaen M (2024) Udviklingsplanlægning i Danmark – Under-søgelse af ikke-lovbundne planer for steds- og område-udvikling, *Byplan Nyt* 2, s. 24-27.
- Kuo, M. (2015). How might contact with nature promote human health? Promising mechanisms and a possible central pathway. In *Frontiers in Psycho-logy* (Vol. 6). Frontiers Media S.A. DOI: 10.3389/fpsyg.2015.01093
- Larsen, J. N. (2014) *Erhvervsklynger og erhvervs- og regionaludvikling baseret på stedbundne ressourcer*. Forskningsnotat, SBI – Aalborg Universitet.
- Ljubojevic, M. (2025). The purpose of lingering in a city: a proposition of bumping places as a tool to tackle urban loneliness. In *Cities and Health* (Vol. 9, Issue 4, pp. 736–747). Routledge. DOI: 10.1080/23748834.2025.2504732
- Maddock, S., & Robinson, B. (2010). *Place Based Inno-vation. The Whitehall Innovation Hub*. Department for Business Innovation and Skills.
- McClelland A G, Shaw D & Scully J (2025) Legitimacy and place leadership: responding to and recovering from disruption in regional soft spaces, *Regional Studies*, 59:1.
- Merino-Barbancho, B., Abril Jiménez, P., Mallo, I., Lombroni, I., Cea, G., López Nebreda, C., Cabrera, M. F., Fico, G., & Arredondo, M. T. (2023). Innovation through the Quintuple Helix in living labs: lessons learned for a transformation from lab to ecosy-tem. *Frontiers in Public Health*, 11. DOI: 10.3389/fpubh.2023.1176598
- Morgan, K. (2004) The exaggerated death of geograp-hy: learning, proximity and territorial innovation systems. *Journal of Economic Geography*, Vol. 4, Issue 1, pp.3-21.
- Leon, N. (2008). Attract and connect: The 22@Barce-lona innovation district and the internationalisation of Barcelona business. *Innovation*, 10(2–3), 235–246. <https://doi.org/10.5172/impp.453.10.2-3.235>
- Pancholi, S., Yigitcanlar, T., & Guaralda, M. (2015). Public space design of knowledge and innovation spaces: Learnings from Kelvin Grove Urban Village, Brisbane. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 1(1). <https://doi.org/10.1186/>

s40852-015-0015-7

Pancholi, S., Yigitcanlar, T., & Guaralda, M. (2018). Attributes of successful place-making in knowledge and innovation spaces: evidence from Brisbane's Diamantina knowledge precinct. *Journal of Urban Design*, 23(5), 693–711. DOI: 10.1080/13574809.2018.1454259

Powe, N. (2019) Community enterprises as boundary organisations aiding small-town revival: exploring the potential, *Town Planning Review*, no. 40, pp. 625-651.

Purkarthofer E & Granqvist K (2021) Soft Spaces as a Traveling Planning Idea: Uncovering the Origin and Development of an Academic Concept on the Rise, *Journal of Planning Literature*, vol. 36 (3), pp. 312-327.

Rapetti, C., Pique, J. M., Etzkowitz, H., Miralles, F., & Duran, J. (2023). Development of Innovation Districts: A Performance Assessment. *Triple Helix*, 4(1), 1–48. DOI: 10.1163/21971927-bja10040

Rehn, J., Müller, H., Wasmer, A., & Chrysikou, E. (2022). Design strategies to influence health behaviour and mental wellbeing in the urban setting: Jonas Rehn [Article]. *European Journal of Public Health*, 32 (Suppl 3). <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckac129.397>

Reischauer, G., Güttel, W. H., & Schüssler, E. (2021). Aligning the design of intermediary organisations with the ecosystem. *Industry and Innovation*, 28(5), 594–619. DOI: 10.1080/13662716.2021.1879737

Richardson R (2024) Place leadership through local planning: integrating urban design and economic development, *Regional Studies*, DOI:10.1080/00343404.2024.2416223.

Roe J., McCay L. (2021). *Restorative cities – urban design for mental health and wellbeing*. London: Bloomsbury. DOI: 10.5040/9781350112919

Rubin H., Owens A., Golden G. (1998). Status report (1998). An investigation to determine whether the built environment affects patient's medical outcomes. Baltimore, MD: The Center for Health Design.

Taecharungroj, V., & Millington, S. (2023). Amenity mix of innovation districts. *Journal of Place Management and Development*, 16(1), 125–143. <https://doi.org/10.1108/JPMD-05-2022-0042>

Urban Creators, Aalborg Kommune, & Aarhus Kommune. (2025). *Grøn Mobilitet og Levende Handelssteder. Erfaringer fra Aarhus og Aalborg. Rapport.*

van der Wal J., van Borkulo C., Deserno M., Breedvelt J., Lees M., Lokman J., et al. (2021). Advancing urban mental health research: from complexity science to

actionable targets for intervention. *Lancet Psychiatry* 8 991–1000. DOI:10.1016/S2215-0366(21)00047-X

Wagner, J., Katz, B., & Osha, T. (2019). The evolution of innovation districts. *The new geography of global innovation*. <https://www.giid.org/app/uploads/2019/05/the-evolution-of-innovation-districts.pdf>

Nøglekilder - cases:

Campus Odense:

- Helhedsplan for området ved Syddansk Universitet (2009)
- Grøn Blå Rekreativ Plan for campusområdet omkring Syddansk Universitet, kommende Nyt Odense Universitetshospital og Forsker- og Videnpark (2010)
- Campus Odense: Strategisk udviklingsplan (2016)
- Odense Kommunes bystrategi: En storby med omtanke (2023)

Skejby, Aarhus:

- Aarhus Kommunes planstrategier for hhv. 2015, 2019 og 2023
- Visionsplan for udvikling af Aarhus Universitetshospital (2025)
- Aarhus Kommuneplan 2025 (forslag)

Favrholm, Hillerød:

- Favrholm: Klima-, natur- og landskabsplan (2018)
- Bæredygtighedsstrategi: Favrholm – Hillerøds nye, grønne bydel (2018)
- Hillerød Kommunes planstrategi 2020: Hjertet i Nordsjælland
- Favrholm helhedsplan 2022

Innovation District Copenhagen:

- Strategihæfte: Copenhagen Science City – Towards a world class innovation district. (n.d.)
- Innovation District Copenhagen. Rapport (2024)
- Politisk aftale: Udvikling af Innovation ½District Copenhagen (2025)
- Visionsplan: Innovation District Copenhagen (2025)

Lund Innovation District:

- Program til detaljplaner inom Science Village i Lund (2019)
- Innovation District – global impact within walking distance. Rapport (2024)
- Slides tilsendt fra Ideon Science Park's sekretariat (2025)
- Lund Kommunes hjemmeside om Lund Innovation District

**AALBORG
UNIVERSITET**